

**Kurssi-
antologia 2017**

L a p i n K i r j a l l i s u u s s e u r a

Kurssiantologia 2017

koonnut

Kari Välimäki & Arja Vasama

Lapin Kirjallisuusseura

2017

Lapin Kirjallisuusseura

<http://www.lapinkirjallisuusseura.fi/>

lapinkirjallisuusseura@gmail.com

Tähän antologiaan valitut tekstit on kirjoitettu Sodankylässä, Lapin Kirjallisuusseuran ja Revontuli-Opiston järjestämällä kirjoittajakurssilla kesäkuun 2017 ensimmäisellä kokonaisella viikolla.

Antologian tekstien ja kuvien copyright © on tekijöillä.

Toimittajat: Kari Välimäki & Arja Vasama

Kannen kuva: Jukka Tarkiainen

Kannen taitto: Kari Välimäki

ePub: Kari Välimäki

Kurssiantologia 2017 on numero 2 julkaisusarjassa.

ISSN 2343-444

Sisällysluettelo

Dekkareiden kirjoittaminen

Eija Nissinen: Synkkä yksinpuhelu	7
Essi Juvakka: Tulilintu	8
Hilla Ojennus: Ansassa	11
Katja Halttunen: 1. yötehtävä: koukuttava aloitus	12
Tiina Einistö-Tapaninen: Yöttömän yön arvoitus	14
Ursula Anttila-Halinen: Etelän riu'ut	16

Draama

Aila Juvonen: Kypäräpakko	18
Aino Aatsinki-Rannanpää: Ylihyvää hillastusta.....	21
Anja Erämaja: Kohtaus.....	24
Arja Andersson: Kohtaus näytelmästä jonka haluaisin tehdä.....	26
Eija Suomela: Kuuvuorella.....	29
Elvi Auvinen: Draama	32
Erkki Kaila: Draamakohtaus - Niilo tutkii sarvisäkin sisältöä ja haavoittuu...	34
Hanski Lapinoja: Kohtaus 1.....	36
Minna Kurttila: Tehtävä 3.....	38
Pilvi Pääkkönen: Kohtaus	41
Tiina Qvist: Vernerit.....	43

Lapsille ja nuorille kirjoittaminen

Anne Lukkarila: Iinu.....	47
Arja Vasama: Urhea Jaakko.....	49
Maire Puikko: Pulkkamäki	51
Paula Alajärvi: Mustikkakeijut	53
Päivi Orjasniemi: Matti-kissan seikkailua	55
Raija Järvinen: Pikkuveli	56
Saara Kuha: Lentokone	58
Tuula Ahokainen: Matkakertomus	60

Laululyriikka

Kirsi Karhu: Soihтусydän.....	63
Leena Pyhälä: Vallanhimo	64

Proosa

Anne Laukkanen: Metamorfoosi.....	66
Anne Maskula: Suostuttelu.....	68
Leena Patjas: Ruokamuisto	69
Riika Kotka: Takaa-ajo	71
Sisko Sammallahti: Timmi-baarissa.....	73
Tony Mannela: Metamorfoosi.....	75
Tuula Turunen: Toivo	77
Anneli Yliherva: Muodonmuutos	78
Teuvo Hämäläinen: Yötehtävä	80

Dekkareiden kirjoittaminen

Ohjaaja Juha-Pekka Koskinen

Eija Nissinen: Synkkä yksinpuhelu

Minä niille vielä näytän. Tämä on minun mäkeni, minun järveni, minun kotini. Hämärtyvässä illassa, hämärtyvässä mielessä risteili paljon ajatuksia. Minähän en ole koskaan ollut se joka on ensimmäisenä riitaa haastamassa. Minua ei saa siihen kuin ihan viime pakossa. Rauhallinen ja hyväntahtoinen minä olen ollut aina. Miksi ne eivät sitä ymmärrä, vaikka olen niin monta kertaa sanonut sen heille? Miksi kaikki ovat minua vastaan? Isä oli poliisi ja setäkin oli poliisi, suvussa on ollut aina poliiseja. Minustakin piti tulla poliisi, mutta mikä lie, kun jäi. Koko maailma on mennyt niin kummalliseksi. Eikö vanhan kansan rehellisyydellä ole enää mitään väliä? Mikseivät anna ihmisen olla rauhassa?

Henkeä ahdisti ajatellessa maailman vääryyttä ja ihmisten kieroutta. Eivät ne ansaitse tätä paikkaa. Minun sukuani on ollut tällä rannalla vuosisatoja. Sitten tulevat muualta tulleet ja ostavat metsät ja maat. Rakentavat kuin omallensa rakentaisivat. Pillun perässä tulevat meidän maille. Vielä ryssiä tuovat mukanaan. Eivät ymmärrä, että minä olen täällä se joka määrää. Itku vavahdutti laihoja hartioita. Vielä kehtasivat laittaa niitä valvontakameroita. Näin heti, että sellaisia olivat. Vai muka hiirien pelotukseksi. Osaa ne selittää. Poliisi ei koskaan tule tarpeeksi nopeasti. Ehtivät siirtää pois ja vaihtaa toisenlaisiin laitteisiin, hiiriansoihin. Mutta odottakaapa, oli vielä pelimerkkejä jäljellä. Paljastuu kaikki kepulipeli noilta. Sitten joutuvat maksamaan oikeudessa niin suuret vahingonkorvaukset, että varmasti lähtevät tältä mäeltä. Asianajajista ei ole mihinkään. Saivat perkeleet nekin puolelleen lopulta. Viisikö niitä on ollut jo? Vaikka menisi viimeisetkin, niin en anna periksi, näjettä sen kaikki. Siellä kokoustakoon. Minähän en sinne mene. En anna niille sitä iloa. Kuitenkin vain haukkuisivat, eihän niiltä suunvuoroa saisi.

Mieleen pulpahti runo jostain vuosikymmenten takaa:

Keinun, keinun. Keinuni on karu, keinussain on vain yksi naru.

Essi Juvakka: Tulilintu

Sinä tiedät, mihin verinen veitsi on piilotettu.

Sinä tiedät, mitä punaisesta pussilakanasta löytyy.

Sinä tiedät, miksi punainen kynttilä palaa.

Sinä tiesit sen jo 17- vuotiaana, ehkä jopa aiemmin. Siitä ei voinut kuitenkaan puhua, etkä sinä maininnut siitä kenellekään. Mitä toiset olisivat ajatelleet. Sinä kuitenkin mietit jo silloin Paavoja. Sinun oli liian vaikeaa paljastaa sitä kenellekään. Paras ystäväsi olisi ainakin nauranut. Eihän kukaan sellaista mieltä, saati tee.

Eräänä päivänä se kuitenkin koulun jälkeen tapahtui. Ja vielä seuraavana ja sitä seuraavana päivänä. Et tiedä, mikä sinuun meni. Et ollut itsesi ohjattavissa.

Myöhemmin olet miettinyt, oliko se hormonien syytä. Ei kai ihminen täyssissä ruumiin ja sielun voimissa sellaiseen sorru. Lapsi vielä. Alaikäinen.

Sinä tiedät, mitä ajattelen. Hyi. Ei sellainen ole tervettä. Ei ehkä olekaan. Sinä olet samaa mieltä.

Mutta pahemminkin olisi voinut käydä.

Sinä tiesit olevasi Tulilintu. Kukaan muu ei tulisi sitä koskaan epäilemään. Joutsenen soidinlaulu soi sisälläsi. Musta korppi repi jätesäkkiä. Hunnutetun morsiamen kolttu oli revitty palasiksi. Vaikka kukaan ei saisi koskaan tietää, sinä tiesit, ettei toiveesi toteutuisi. Ei, vaikka hän sanoisi sinulle sisimmässään "Tahdon", kuten oli sanonut jo monta kertaa.

Sinä halusit olla hänen, mutta sinun oli oltava hiljaa. Sinä et voinut mennä sairaalaan. Ethän sinä tiennyt, että mitään oli vialla. Ethän.

Sinun oli unohdettava. Oltava välinpitämätön. Haudattava tunteesi ja halusi, jotka eivät olleet sallittuja. Sinun oli oltava Tulilintu, joka ei pala edes auringossa, vaan nousee tuhkasta kuin Fenix-lintu.

Sinä olit oppinut unohtamaan. Olithan unohtanut veljesi, isäsi ja sen miehen, joka haihtui kodistasi sinä aamuna, kun olit 8-vuotias. Kaksilahkeisten unohtaminen ei ollut sinulle vaikeaa - tai ainakaan et näyttänyt sitä kenellekään. Tulilintu osasi polttaa kaiken, joka kosketti ja herätti tunteita. Tulilintu tiesi, miten tapahtunut saatiin tapahtumattomaksi ja jatkoi elämäänsä kuin mitään ei olisi käynyt.

Sinä tiedät. Sinä tiedät enemmän kuin mielesi antaa sinun muistaa. Sinä synnyit pieneen yksiöön Tampereen Hervannassa viikkoa ennen veljesi ylioppilasjuhlia. Oli kostea hellepäivä. Sinä puskit läpi ahtaan synnytyskanavan ja jäit kiinni.

Sinä pääsit vanhan Toyotan takapenkillä kotiin. Äitisi oli vaikea kävellä haljenneen häpyluun kanssa. Veljesi rysäytti sinut ainoan huoneen lattialle. Susikoira tuli nuolemaan sinua. Äitisi istuutui sohvana toimivaan sänkyyn ja itki. Sinä itkit. Veljesi pisti tuuletusikkunalla tupakaksi.

1-vuotispäivänä veljesi muutti pois ja sinä jäit äidin kanssa, joka vietti päivänsä kanssasi ostarin baarissa. Uniriepu tuki tuttipulloasi, johon nukahdit. Tupakansavu leijaili keinonahkavaunujesi ympärillä.

Tämän kaiken sinä olet kuullut. Mitään et lapsuudestasi muista - muuta kuin sen, miten vieras mies antoi sinulle sinisen setelin, kun olit 6- vuotias ja väitti olevan isäsi.

Äiti ei puhunut isästä koskaan. Elämäsi ei kuulunut yhtään miestä. Veljestäsi äitikään ei kuullut hänen lähtönsä jälkeen. Vain kerran satunnainen mies kävi kotonasi ja häipyi juosten, kun heräsit yhtenä aamuna kouluun.

Sinä tiedät, ettei omena kauas puusta putoa. Olet nähnyt sen monet kerrat - myös omalla kohdallasi. Sinä tiedät sen maailman huippumiehistä ja -naisista. Julkkiksillakin tämä näkyy, vaikka heistä et tunne kuin yhden kunnolla.

Sinä tiedät, että toiset ovat syntyneet kultalusikka suussa. Olet katkera, ettei sellaista osaa suotu sinulle. Sinulla ei ole ollut oikeutta valita. Olet joutunut ottamaan kaiken vastaan. Sinä kadehdit niitä, joilla on sinua enemmän, jotka poseeraavat lehtien palstoilla, joilla on kauniita ja komeita lapsia. Sinä ihaillet istuvaa presidenttiä ja Suomen pankin pääjohtajaa, vaikka et edes tiedä, miksi. Sinä näet punaista ihmisistä, jotka ovat onnellisia. Muiden onni on sinulta pois, koska sinulla ei ole ikinä ollut sitä. Sinä et ole koskaan uskaltanut olla oma itsesi, vaikka sinä tiedät, että kaikki muut ovat jo varattuja.

Et halua myöntää, että sinä olet istuttanut onnettomuuden myös perheesi lapsiin, puusi juurella.

– No niin, sinä toistat kahta sanaa.

Äitisi viljeli niitä, jotta kirjaimia ei mennyt hukkaan.

Hilla Ojennus: Ansassa

Pastori Uuno Antero Nuijamaa katseli nuoren naisen keinuvia liikkeitä, kun hän tanssi tangon ympärillä kimaltelevassa paljettiasussa.

– Paratiisin Saatana, käärme!

Kuola pärskähti miehen leualle ja hän nieleskeli himoaan löysätessään liperiään. Hengitys muuttui huohotukseksi. Merette hypähti kevyesti tangolle, nosti jalkansa tangon ympärille, lisäten näin miehen vaikeaa oloa.

– Kyllä minä tiedän koska äijät on valmista kauraa. Tärisevät kädet, kuo-laavat suut, himosta tummana kiehuvat silmät, mutta tuo ukko ei ole normaali. Hyi helvetti, oikea ilmestyskirjan peto! Toivottavasti Viktor toimii ajoissa.

Merette hymyili miehelle, käänsi takapuolensa mieheen ja katsoi olkansa yli miestä kutsuvasti, nuolaisten huuliaan kuin kissa kerma-astialla. Punaiset huulet törröllään hän työnsi herkkuaan kohti urosta, joka mutisi jotakin itseksseen kuin rukousta. Pyöreä hyvin muodostunut takamus pyllisti aivan miehen pullistuneiden silmien eteen. Uunon sieraimet tärisivät makeasta tuoksusta, eikä hän enää hillinnyt itseään, vaan ojensi isot kätensä kohti pyöreitä meloonin puolikkaita.

– Huora!

Valot sammuiivat ja pimeydestä kuuluu outo kumahdus.

Katja Halttunen: 1. yötehtävä: kouduttava aloitus

Merja työnsi Arvon hikiseen kouraan kimalletarroilla koristellun iPhonensa.

– Ota tolo kuva! Ois sinustakin jotain hyötyä tällä matkalla, muuta ku hi-koilla ja haista!

Arvo otti puhelimen varovasti käteensä ja avasi kameran. Tonnin maksanutta vekotinta ei sopinut pudottaa Lasithin pölyiselle kamaralle. Merja saisi me-garaivarin jos uudelle luurille kävisi huonosti Arvon toimesta.

Arvo kohotti puhelimen kasvojensa eteen. Näytölle piirtyi pilvettömän tai-vaan alle levittäytyvä alava vuorenrinne. Lammaslauma maleksi laiskasti oikealla ja vasemmalle piirtyi idyllinen kalastajakylä valkoiseksi rapattuine rakennuksi-neen. Merja koikkelehti kullavärisissä remmisandaaleissaan kuvaan.

– Ja kato sitten, että mullon vaan yks leuka näkyvissä! Merjä ärisi ja peruutti kohti kielekettä. Naisen päällä oleva punapilkullinen hellemekko lepatti tuulessa ja paljasti ajoittain tämän appelsiini-ihaiset kelmeänvalkoiset reidet. Arvo vihasi tuota mekkoa. Sen yliantavaa kaula-aukkoa ja pinkeää vetoketjua, jota Arvo jou-tui aina avaamaan ja sulkemaan. Pelkäämään, että Merjan auringonpolttama sel-känahka jää hakasten väliin. Toissa keväänä, Madeiran matkalla, se oli sitten jää-nyt. Merja oli karjunut tuskasta kuin haavoitettu hunnilauma ja lyönyt Arvoa nyrkillä päälle. Arvon kieli oli jäänyt ilkeästi hampaiden väliin ja sen kärjestä oli irronnut pala. Arvo oli mennyt vessaan, sylkenyt kielenpalan vessanpönttöön ja huuhdellut suunsa kraanavedellä.

– Ota nyt vittu se kuva enneku tuuli lennättää mut alas täältä! Merja vilkaisi takanaan olevaa pudotusta ja hänen silmissään kävi odottamaton epävarmuuden häivähdys.

Arvon kädet alkoivat täristä ja kuva muuttui heti epätarkaksi.

– No nyt on Merja aika vaarallisilla vesillä. Siinon velipoika aika lähellä, ettei eukostas jää muutaku märkä läntti. Veikko oli hiipinyt Arvon viereen ja

puhalteli renkaita pikkusikaristaan. Arvo vilkaisi veljeään ja näki tämän kasvoilla lepäävän vinon hymyn.

Vaaleansiniseen jakkupukuun pukeutunut matkaopas viittilöi ryhmää siirtymään takaisin bussiin. Pari vanhempaa pariskuntaa oli juuri päässyt asettautumaan omille paikoilleen bussin etuosaan, kun ilmaa halkoi kiljaisu. Ääni kuului aluksi kovana, mutta hiipui sitten kuin ovi olisi painettu kiinni huutajan edestä. Matkaopas luuli ensin lintua äänen aiheuttajaksi ja tähyili hetken tyhjää taivasta. Sitten hän käänsi katseensa jyrkänteen reunalle. Kielekkeellä hetki sitten toikkaroinutta naista ei näkynyt missään. Noin metrin päässä reunasta seisoivat kaksi miestä tuijottaen toisiaan. Toisen miehen kädessä oleva älypuhelin valahti maahan nostattaen ilmaan pölypilven.

Tiina Einistö-Tapaninen: Yöttömän yön arvoitus

Kaksi vintiötä tallustavat vaaran laella reput selässään vaikka kello ei ole edes viittä aamulla. Ilma on vielä raikas vaikka yöttömän yön aurinko helottaa täydeltä terältä. Maiseman kauneuden rikkoo ainoastaan tummien lintujen parvi, joka näyttää kuin leijailevan paikoillaan kaakon suunnalla, yksinäisen paikoillaan sojottavan kelohongan luona.

* * *

Kuule Mikko, oletkos huomannut nuo linnut? Matti kysyy.

Joo, kuukkeli on seurailut meitä jo jonkun aikaa. Olisikos sinulla antaa sille jotakin ruokaa, Mikko vastaa ja jatkaa:

Saattaisi tulla ottamaan kädestäkin... on ne niin rohkeita.

Niin, en minä sitä. Kun nuo.. Matin ääni sortuu. Tummat linnut ovat saaneet hänen mielikuvituksensa jylläämään pienessä kiharaisessa päässä.

Anna sieltä repusta palanen leipää, niin kokeillaan josko se tulee kädestä ottamaan. Istutaan tuohon kannolle, tokaisee Mikko.

Pojat istahtavat. Mikko musertaa leipää kädelleen ja ojentaa käden kohti viereistä kuusta, jonka oksalla ruskeanlaikukas lintu istuu.

Poikien puheensorina saa linnun luottavaiseksi ja se uskaltutuu lentämään Mikon kädelle syömään.

Samaan aikaan pilvi lipuu auringon eteen. Nyt on helpompi tarkkailla täivästä.

Katso nyt Mikko. Mitä nuo tummat linnut tuolla lentävät. Tuon kelohongan lähellä. Katso tuolla, sanoo Matti viittoen kaakon suuntaan, niin että Mikokin lopulta huomaa isot linnut.

Voi että niitä onkin paljon. Kovin tummiakin ovat. Onkohan ne korppeja. Lähdetään katsomaan mitä siellä on.

Kuule Mikko. Mun täytyy sanoa, että mua kyllä vähän pelottaa, toteaa Matti ja jatkaa:

Mennäänkö vaan polkua eteenpäin?

Älä viitsi olla tuollainen vellihousu. Tottakai me lähdetään ottamaan asiasta selvää. Tästä tulee vielä kunnan seikkailu!

Mutta kun...

No kuule, korkeintaan siellä on joku pienen eläimen raato. Lähdetään nyt.

Mutta jos sinne onkin tapettu joku..., isä on puhunut venäläisten päistäkin... vai mitä ihmeen ryssänpäätupsuja ne nyt olikaan...

Ursula Anttila-Halinen: Etelän riu'ut

etelän riu'ut Sodankylässä
kaikilla sama palo
kirjoittaa maailma näkyväksi
saimme toisen kevään
luonnon kiertokulussa
uudistumme mekin

Draama

Ohjaaja Juha Hurme

Aila Juvonen: Kypäräpakko

Kohtaus 1

Vuosi 1998 Lähiö, kaunis kesäilta, poliisiauto ajelee hiljalleen pitkin katua. Edessä ajaa vanha mies Helkama polkupyörää.

POLIISI *huutaa auton ikkunasta*

Missä teidän kypäränne on?

VILJO *ei käännä päätään, polkee samaan rytmiin edelleen*

Se jäi Syvärille

Poliisit nauravat ja ajavat ohi.

Kohtaus 2

Vuosi 1942 Paikka Lotinapello, Syvärillä. Korsu. Pimeää, tiukka pakkanen.

VILJO *havahtuu unesta, reuhtoo*

Päästä irti saatana!

TAUNO

Älä huuda. Vai haluatko ryssät aamukahveelle? Ei sua kukaan pidä kiinni.

Tukkas on jäänyt seinään. Ja takkis kanssa.

VILJO *irrottelee itseään korsun seinästä*

Ai tämän takia te nukutte karvahatut päässä.

TAUNO

Pistä kypärä päähän ja kato, että se pysyy alhaalla. Sun vahtivuoro. Painu tota lumihautaa pitkin juoksuhautaan äläkä mee kurkkimaan, missä vihollinen luuraa.

Viljo vilabtaa pimeyteen

Siinä taas yksi koltainen, joka lähti tekemään Suursuomea. Pannaan se viestimieheksi. Siellä kun se väistelee ryssiä, oppii varomaan.

VILJO *tulee kyyryssä ovesta*

Aleksi, se vartija... sillä on pistin niskassa ja se on ihan lypsyssä. Verta. Siellä on hanki ihan punainen...

vapisee ja yrittää pidättää itkua

Kohtaus 3

Vuosi 1998, Lähiö, kerrostalossa

VILJO

Mitäs sinä siinä niin pakkaat? Oletko sinä lähdössä matkalle? Ai partioon? Kuule vaarikin oli kerran partioleirillä. Suomen suurimmalla. Kolme vuotta yhtä menoo.

nauraa meluisasti

MIRO *12 vuotias, puhuu 10 vuotiaalle siskolle, joka pakkaa rinkkaa*

Se oli sodassa. Ei se mikään partioleiri ollut. Se oli se kaveria-ei-jätetä- festari.

Nauraa omalle vitsilleen.

Kohtaus 4

1944 Paikka Syväri, Pitkäranta, kesäkuu

VILJO

Saatana ne tulee päälle. Niitä on joka paikassa. Nyt mennään, äkkiä.

Olavi, Viljon ystävä kotikyliltä juoksee edeltä kohti vihollisen puolta. Viljo kaartaa näkymättömiin, tulee pensaikon takaa ja näkee Olavin selällään maassa. Tämä yrittää kerätä ympärilleen leviäviä suoliaan takaisin pistimen repimään vatsaansa.

OLAVI

Auta! Auta minua. Älä jätä minua tänne! Nosta pystyyn.

Viljo tuijottaa hetken, ryntää sitten oksennusta niellen eteenpäin, yli omien esteiden vihollisen puolella. Rämpii pitkin suota. Näkee joukkueen johtajan, samalla venäläisiä joka puolella tämän ympärillä, kyyristyy ja konttaa pitkin suota pensaikon suojaan, siitä metsään ja onnistuu livahdamaan omalle puolelle linjojen läpi. Näkee oman joukkueen miehiä ja juoksee henkensä edestä heidän perässään.

Kohtaus 5 Seuraava päivä

Neljä miestä seisoo lähekkään metsässä nukkuen puuta vasten

NIILO

Nyt on jatkettava matkaa. Näitkö sinä Viljo omia Espanjan ratsujen luona? Jäikö kukaan vihollisen puolelle. Haavoittuiko moni?

VILJO

En nähnyt. Reppuni putosi sinne esteiden keskelle. Muusta en tiedä. Niin ja kypärä jäi.

Aino Aatsinki-Rannanpää: Ylihyvää hillastusta

Kohtaus 1 nuotiolla

Vilma: Miksihän täällä ei ole ollenkaan sääskiä. Tuntuu kuin olisi liian hyvä.

Vertti: Hyvähän täällä onkin. Eikö se ole hyvä kun on hyvä.

Vilma: Mutta liian hyvä. Elämän laki on sellainen, että liika hyvä otetaan pois.

Vertti: Täällä olisi liika hyviä makkaroita. Hävitetään ne.

Vilma: Minä en ole ikinä kuullut noin kirkasta kapustarinnan ääntä. En halua polttaa suutani, anna vähän jäähtyä. Tuon puron minä haluaisin viedä kotiin omakseni.

Vertti: Ei se mahdu autoon eikä peräkärriynkään. Otatko sinappia?

Vilma: Eikö ketsuppia. Sen ääni on kuin jäinen vesi kiehuisi. Minä otan leipää kans. Minusta tuossa jängän päällä on kultahuppu. Näätkö.

Vertti: Ei niitä hilloja tänne asti näe, mutta on niitä siellä. Tänä kesänä hilloja on joka paikassa. Nyt ei enää mennä jängälle, alkaa olla jo huomisen päivä.

Vilma: Mutta ne on hupun alla, kultaisen hupun alla.

Vertti: Pannaan nukkumaan. Sinä olet varmaan uuvuksissa. Minä sammutan nuotion.

Vilma: Ei ei ei, haluan polttaa nuotion loppuun, niin ettei siitä jää kuin kaksi hiiltä. Se on kulttuuria.

Vertti: Minä menen jo teltaan, tule sinäkin.

Vilma: Poltan tämän loppuun ja käyn sitten vielä uimassa.

Vertti: Vesihän on jäistä.

Vilma: Siksi juuri. Pane teltan suu kiinni ettei mene sääskiä, vaikkei niitä nyt olekaan.

Kohtaus 2 jängällä

Vilma: Tätä imevää jänkkää. Voitko sinä kuvitella, että minä olen kyllästynyt hilloihin.

Vertti: Levähdä toki. Istaha tuohon kelolle.

Vilma: En minä ole väsynyt. Istuin jo. Istuin ja. Pehmeä kultainen huppu hulvahti ylle ja ympärille. Hillat vailtuivat ämpäreissä. Nyt minulla on taas kaksi vajaata ämpäriä. Kun minulla vähän aikaa sitten oli kaksi täyttä ämpäriä.

Vertti: Lähdetäänkö jo autolle. Minä olen aivan poikki.

Vilma: Ei, en minä vielä. Minä kerään nuo ämpärit täyteen. Mene sinä edeltä. Anna minulle se pikku ämpäri.

Vertti: Mitä sinä tällä teet? Montako kättä sinulla on.

(Hiljaisuus.)

Vertti: Nyt mentiin.

Vilma: Minä tulen kohta. Kerään nämä ämpärit täyteen.

(Vertti tuijottaa Vilmaa.)

Vilma: Minun ympärillä on hiljainen kuori. Iholta on mennyt muisti.

(Istuu puun rungolle. Itkee ja oksentaa)

Vilma: Minä en enää jaksa.

Vertti: Mennään autolle. Matka ei ole pitkä. Haen hillat myöhemmin.

Vilma: Kyllä minä hillat kannan.

Vertti: Et kannaa. Juuri niin itsepäinen kuin vanha pässi. Väsyhän tänne kuumuuteen kuka hyvänsä.

Vilma: Kaikki kuin kuumaa kultaista unelmaa.

Anja Erämaja: Kohtaus

Niksu ja Hellu työmaan asuntolassa

NIKSU: Hirveen terävät reunat näissä munankuorissa, oikein sattuu kun kuorii, väärin jäähdytetty, luulis että laitoskeittiössä osattais jäähdyttää, no ei vissiin osata. Onk sun munassa samanlaiset kuoret? Eikö sulla ole munaa ollenkaan, etkö sä pöllinyt yhtään munaa aamulla. Idiootti. Läpä.

HELLU: Ei jumalauta mä unohdin pahvit sateeseen. *Hellu häippäsee.*

NIKSU: Pitkäreikäkivi, horizontally perforated brick, porieotaljno uervorivovanji kirlji, reikäharkko, hollowblock, bolji vlok juu ei kiitos. Ei me kuitenkaan saada mitään yhtä hienoo aikaseks ku, no, muna. Mitään siihen ei voi lisätä, mitään ottaa pois. Kuoret joo, jos meinaa syödä, mut jos vaan kattelee. Raakaa munaa, raakaa? Ihmiset on raakoja, raahaa toisiaan työmaalta toiselle, mitä mä täällä teen, mitä mä täällä olen tekemässä, mikä ihmeen kotipyramidi tästäkin on tulossa. Ei vittu, nyt ne stereot pienemmälle, meikä kuorii munia täällä. Ei ollu läpä.

Tätä mä olen pelännyt, toiset vetää karaokea ja bissee, heittää tikkaa ja läppää, nauraa, toiset nauraa, joku hekottaa just nyt jollekin jutulle, mut se joku en oo minä. Kello on mitä sata, pitäis rentoutua, mitä mä teen, kuorin kananmunia. Konttaan lattialla. Esitän jotain havukka-ahon ajattelijaa.

Merkkejä, niitä nyt on annettu, ei kai se naavakaan mikään sattuma ollut. Ja se lumikasa, ja se joella seilaava sipsipussi, ja ne siniset vessapaperirullat ja se tervan haju, ja ne papanat ja se peltipoliisi, jotain kaikkeus yrittää sanoo, miksi mä olen niin helvetin tyhmä etten tajua, en vaan tajua, oli toi muurahaishommakin nyt aika selkokieltä, aikamoista alleviivaamista, oikein

tyrkytti asiaansa: ei hyvä, ei näin, ei tätä, häivy, juokse, ennen kuin tulee taas ruma jälkeä.

Arja Andersson: Kohtaus näytelmästä jonka haluaisin tehdä

TAPAHTUMAPAIKKA skandinaavien pensionaatti Firenzessä 1897

LÄSNÄ äiti, Ellen, Gerda ja Beda, Ellenin ystävätär

TILANNE pikkusisko Thyraa odotetaan joulupäivällisille

ÄITI: Thyra puhui jotain vieraasta.

BEDA: Tavallaan me kutsuimme hänet kyllä, yhdessä, tai hän siis otti sen itse puheeksi ja siinä sitä oltiin.

Eikä hän oikeastaan mikään vieras edes ole, tai ei ainakaan italialainen – vaikka hekin ne kyllä kovin Thyraa ihailevat. Finlandese! Bella finlandese, bellissima!

ELLEN (pysähtyy viinipullo vielä kädessään): Ihan hyvin toimii maalaus kangas liinana, valkoisiahan ne ovat molemmat.

ÄITI: Ei kai sinulle vain ole taas nousemassa kuume? Montako kertaa minä olen koettanut saada sinut tajuamaan että pukeutuisit. Jopa kulkurit pitävät vaatteensa paremmassa kunnossa, Ellen-kulta, sinä saat kaikkialla osaksesi vain säälliviä katseita.

BEDA: Kerrankin kerjäläinen tarjosi kadulla Ellenille ropoa.

GERDA: Montako lautasta katan?

ELLEN: Tässä kaikessa on jokin salaisuus, ettei ihan salaliitto meneillään!

ÄITI: Onhan sinullakin vieras.

ELLEN: Onko Beda teistä muka vieras? (Iskee pullon pöytään).

BEDA (poistuu ruokasalista tavallistakin kyttyräselkämpänä).

ÄITI: Ajattelivat varmaan joulun sanomaa.

GERDA: Juhlan aikaan ei saa jättää ketään yksin. Eikä Bedaa tietenkään, tyttörukka.

ÄITI: Mutta siis tämä vieras, miten sen nyt sanoisi?

GERDA: Beda oli tullut maininneeksi, että pöydässä on tilaa. Hän on ehkä hiukan eksyksissä, ei ole aivan hirveän paljon matkustellut. Osaakohan hän syödä ostereita?

ELLEN: Koiranko Thyra on löytänyt? (Appelsiineja putoaa hänen käsistään vierimään lattialle). Joku voisi ripustaa oksan kattoon.

ÄITI: Toriltako sinä Ellen ostit appelsiinit? vai Santa Trinitan sillan luota?

GERDA: Minä kun ostin torilta finocchionaa, fenkolimakkaraa, niin kaikki luulivat että päästelín suustani törkeyksiä.

ELLEN: Finocchiata! ne nauroivat ja heittelivät artisokan lehtiä ilmaan.

Tekivät säädyttömiä eleitä. O dio!

(Menee aulaan mutta palaa heti takaisin). Tontut tästä vielä puuttuivatkin. Ja pukki! Kyllä jouluna pitää pukki olla.

ÄITI ja GERDA (purskahtavat nauruun ja vielä Bedakin, joka palaa saliin ja kipittää keräämään appelsiinit lattialta).

BEDA: Menevät pilalle, kalliit hedelmät. Ja joku oli taas heittänyt tiskiін veitsen. Sen toisella puolella olisi vielä ollut voita. Gerda huomauttaa siitä aina.

ELLEN (Gerdalle): Mitä se sinäkin siinä, tiedätkö sinä jotakin mitä minä en?

BEDA (suoristuu sen verran kuin kykenee).

ELLEN: Miksi minut on jätetty ulkopuolelle kaikesta?

GERDA (huutaa muka yllättyneenä): Nyt Thyra tulee! ja –

ELLEN: Aulan läpi pyyhkäisi tuuli.

BEDA: Hänellä on kädessään kimppu kukkia.

GERDA: Orvokkeja, neilikoita, saattaa olla liljojakin.

BEDA: On hänellä pakettikin. Lahja. Meille kaikille. Luulisin, tai siis teille. Tai vain Thyralle.

Eija Suomela: Kuuvuorella

Mies, ranskalaisen illallisen jälkeen

Nainen, edellisen vaimo, viinipullollisen jälkeen

Taphtuu korkealla kalliolla, jonne pariskunta on kiivennyt, auringon laskiessa ja kaupungin valojen syttyessä.

MIES Älä roiku siinä reunalla. Voit kuule pudota. Huojut tolla tavalla.

NAINEN Täältä näkee ihanasti. Kaikki keskikaupungin valot. Vau! Tuolla on kirkko, ja joki! En oo ollut aikoihin Kuuvuorella. Kato tuossa alhaalla on palolaitos. Ambulanssikin valmiina. Ja tuolla ylioppilaskylä. Tosi paljon uusia kerrostaloja. Ja hotelli! Muistaks meidän kaksion? Keltaiset ovet ja siniset kaapit. Kylpyamme, johon mahduttiin molemmat. Seinän takana ruotsalaiset jotka nai kuin kanit. Siitä on ikuisuus.

MIES Kaikesta on mutta niin se vaan menee. Vanhuus ei tuu yksin.

NAINEN No höpö. Muistaks kun leikittiin kännissä Ja sit tää- leikkiä. Tää kutittais sitä ja sit se kaatais tän lattialle. Tää nostais paidan ylös ja sit se....Nyt mää keksin.

Nainen kahmii nopeasti jalkojensa ympäriltä käpyjä, keppejä ja sammalta ja kyykistyy kallion kolossa olevan vesilammikon ääreen. Hän asettelee kepit talon seiniksi, sammalet lattiaksi ja laittaa kaksi pientä käpyä kylpemään kuoppaan.

Nää asuis pienessä kaksiossa onnellisina. Niil ei olis rahaa mutta ne rakastais enemmän kuin kukaan on ikinä rakastanut. Ne kylpis tässä ammeessa ja sit ne menis lattialle sylikkään. Näin.

- MIES Sit ne pinnais luennolta ja lähtis kahlaamaan syksyn lehtiin Vartiovuorelle. Näin.
- NAINEN Sit ne menis kirjastoon ja päättäis et ollaan kaks tuntia ja sit mennään kuppilaan vaihtaan näkemyksiä. Ne menis aina käsi kädessä. Näin.
- MIES Ja sit niistä tulis maistereita ja niitten tarttis löytää duuni et ne sais velat maksettua. Sillai.
- NAINEN Ja sit tän toisen isä sanois et tuutte mun firmaan molemmat ja katotaan teille hyvä kämppä läheltä ja kaverin autoliikkeestä maasturi. (*Nainen sysii pieniä käpyjä ja painaa ison, paksun kävyn niiden päälle*) – Nonni, siinä pysytte ja mihinkään ei tarvi lähteä. Tulette sunnuntaina lounaalle. Äiti laittaa muusia ja käristystä. Joka sunnuntai. Joka helvetin sunnuntai. Aina ja ikuisesti. Äiti kuolee mutta käristys jatkuu.
- MIES Ja sit tää toinen sanois et okei vielä pari vuotta mut sit muutetaan muualle. Nää haluais aloittaa uuden elämän ilman tätä fajjaa tässä mut...
- NAINEN ... mut tää ei uskaltais koska pelkää helvetisti.
- MIES Entä jos nää tekis sen nyt?
- NAINEN Muuttais muualle? Voidaanks me?
- MIES Mä puhun nyt suoraan. Mä olen kattonut vuosia kun sun isäs pompottaa sua: teet näin ja et tee noin. Voi olla et se tarkoittaa hyvää mut mun mielestä nyt riittää. Eikö susta tunnu koskaan samalta?

NAINEN Tuntuu, mut jos mä lähden, mä olen pettänyt sen. Se jää yksin.

MIES Sitten petät. Kyllä isäs toipuu, se on piinkova bisnesmies.

Nainen alkaa nyyhkyttää ja sitten itkeä. Mies kietoo käsivartensa hänen ympärilleen.

NAINEN Mitä varten tää tuntuu niin vaikeelta? Mä en saa mitään kunnollista aikaan. Isä ei oo tyytyväinen. Mä en oo. Me ei olla. Äänet mun pään sisällä puhuu ihan ristiin. Pitäis tehdä järkevästi tai sit pitäis tehdä oikein. Mikä sit on oikein? Sano sä.

MIES Jos me aiotaan päättää itse omasta elämästä niin me lähdetään. Heti.

NAINEN Se on nyt!

Nainen potkaisee paksun kävyn menemään ja tarttuu miehen käteen. He katoavat auringonlaskuun.

Elvi Auvinen: Draama

HENKILÖT

Aviopari Mikko ja Tuulikki

Keskustelevat kotonaan

KOHTAUS 1

TUULIKKI: Oli se hyvä, että mentiin yhdessä uudelleen sen muistilääkärin luo.

MIKKO: Ei kai siinä ollut muuta vaihtoehtoa.

TUULIKKI: No ei. Toivottavasti tämä uusi lääke tuo muutoksen. Eihän tuota sinun kiroilua, kiukuttelua ja tappouhkauksia jaksaisi kukaan.

KOHTAUS 2

Muutama kuukausi myöhemmin samassa tilassa

TUULIKKI: Onpa kiva, että sinun entiset työtoverisi käyvät sinua katsomassa. Mutta ei sinun tartsis ihan niin kovasti minua heille kehua. Eikä lahjoitella minun kirjaani jokaiselle. Ei ainakaan sellaiselle, joka haluaa vuokrata mökin ilmaiseksi.

MIKKO: Eihän sitä nyt kehtaa työkavereilta vuokraa periä.

TUULIKKI: No ei tietenkään. Sanoinhan minäkin sille Jussille ettei me vuokraa peritä, mutta voisithan ostaa minun kirjani. Ja tämä eläkkeellä oleva

mäntti kehtasi sanoa, ettei hän osta, ei ole elämässään lukenut kuin yhden kirjan! Sen Myllylän elämäkerran. Että vielä on tuommoisiakin!??

MIKKO: Mutta jos ei tosiaan ole kiinnostunut.

TUULIKKI: Olisi antanut vaikka jollekin lahjaksi. Minäkin annoin sille lääkärille ne pitsikoristeiset kutomani vauvantossut, kun heille on tulossa perheenlisäystä. Olen niin onnellinen, että hän löysi sopivan lääkityksen ja meillä on nyt niin rauhallista.

MIKKO: Koska minä taas pääsen sinne hoitokotiin. Pitää ottaa niitä operettilaulujen sanoja mukaan. Hoitajat niin tykkää kun laulan niitä heille.

Erkki Kaila: Draamakohtaus - Niilo tutkii sarvisäkin sisältöä ja haavoittuu

NIILO: Aiisss...saattana, mikä viilsi?

MAIJA: Stiletti, perhana! On auennut ittestään! -- Ai, miten vuotaa! -- Onneksi ei se ole kuin pieni laskimo! Tässä, tämä on puhas. Mie pyyhkäsen. -- Onpa pitkä viilto. Ja syväki. Paina tuosta. -- Hyrehi ihan rauhassa: "elä leppä ennää lennä", - toista!

NIILO: Elä leppä ennää lennä.

MAIJA: Heitä veri vuotamasta.

NIILO: Heitä veri vuotamasta

MAIJA: Laskimosta laiskast juokse.

NIILO: Laskimosta laiskast juokse.

MAIJA: Suoni sulje sukkelasti.

NIILO: Suoni sulje sukkelasti.

Ja nyt yhdessä! Elä leppä ennää lennä! Heitä hurme huilaamasta! Laskimosta laiskast juokse! Suoni sulje sukkelasti!

MAIJA: Nyt vielä itekses ihan rauhasa, mutta sillee, että käsket sitä.

NIILO: Elä leppä ennää lennä! Heitä hurme huilaamasta! Laskimosta laiskast juokse! Suoni sulje sukkelasti!

MAIJA: Laitetaanpa vielä nämä ratamot.

NIILO: Tuoksuu ihan pihkalle.

MAIJA: Kuusen pihkaahan se. Ja hunajaa. -- Annat olla näin ylihuomiseen. Jos alkaa särkemään tai suoni lähtee sinertämään, huomaat kyllä, niin menet heti lääkäriin. -- Mutta ei se ala, kun mie en anna!

MAIJA nousee: Nyt mie höystän kahavin!

Hanski Lapinoja: Kohtaus 1

(Isä ja poika veneessä, kalastamassa, kohtuullinen aallokko)

ISÄ: Tuolla vilahti! Huopaa, huopaa nyt!

POIKA: Joo no määhän koitan..

ISÄ: Oi oi nyt olis kuule komia veukale! (huseeraa jotain ja hermostuu) Anna tänne ne aivot, eihän sulta onnistu ees tämä!

POIKA: Anteeks.

ISÄ: Perkele, kun oot tommonen nyynä. Sinne meni se eväskäs ja täysin on sinun vikas. Ei niitä airoja tolleen pidetä, miten sä et mitään osaa!

POIKA: Anteeks.

ISÄ: Jämäkkä ote ja terävä heitto! Ei noin! Kato mua, näin! (heittelee virveliä) Meikäläinen on kato pikkusen verran kalamies (riuhtoo poikaa) Miten susta on tullu tommonen nahku!

POIKA (mutisee) : Eipä ole ollu kukaan opettamassa...

ISÄ: Jolkki perkele, elä valehtele! Ja nyt suos kiinni!

(Istuvat hiljaa aikansa ja heittelevät, vene alkaa keinua itseksensä)

VENE (suhisee ja keikuttaa): Sinut laineille lievistän, turhanpuhujan tervoitin, kuona valuu kainaloista, epäsanat esikkäisistä...

ISÄ (säpsähtää): Mitä? Sanoiksä jotain?

POIKA: Hä, emmää vaan mitään kuullu..

ISÄ (ihmettelee) Mitä se... Kuule kloppi, ei niitä kaloja tuolla tavalla saa, tää on tosimiesten hommaa, Kemppaisen Auliksen kans kerran Tenolla oltiin.. No mitä mä näitä sulle selitän, et sä pitkätukka hampuusi kumminkaan ymmärrä.

POIKA: Anteeks.

VEINE: (keikuttaa yhä enemmän ja suhisee) Ähää! Vaimonpieksäjä! Luikuri!
Liuhomuna!

ISÄ (säikähtää): Mitä helvettiä! Kuka täällä puhuu!

POIKA: Hä, emmää vaan kuullu mitään..

(Vene keikuttaa isän veden varaan)

ISÄ: Apua! Poika! Mä en osaa uida!

Minna Kurttila: Tehtävä 3

KOHTAUS

Henkilöt: nainen, mies

NAINEN

Minä olen sitä mieltä, että pitäis Kelalta tulla lappu, että olette nyt olleet 20 vuotta yhdessä, ja jos ette kuukauden sisällä ilmoita mitään erityisen painavaa syytä jatkaa, niin teidät kirjataan eronneeksi. Ihmiset elää, kato, nykyään niin pitkään, että kuka helvetti jaksaa kattoo samaa naamaa koko elämän? En minä ainakaan. Mutta näissä kahdenkymmenen vuoden pätkissä ehdin katella kolme eri tyyppiä, jopa neljä. Ja otan sitten joka kerta ihan erilaisen ukon. Onpahan vaihtelua. Voi olla, että otan välillä akankin.

MIES

Ahaa.

NAINEN

Meillä on ollu niin hieno ero. Ei kellään ole näin hyvin hoidettu. Yhtään ei ole tapeltu. Ja lapsetkin on sopeutuneet aivan mahtavasti. Ne tulee niin innoissaan joka viikonloppu mun luo, kun pääsevät kaupunkiin. Onhan se heillekin

vaihtelua, kun viikot asuvat syrjässä ja viikonloput saavat viettää kaikenlaisten huvitusten äärellä.

MIES

Hyvä juttu.

NAINEN

Lasten etu se on mulle ollut aina tärkein. Ja sehän perustuu siihen, että minä olen rehellinen itselleni. Jos minä voin hyvin, lapset voivat hyvin. Väistämättä. Jossakin vaiheessa ne sen ymmärtävät. Ja tulevat vielä kiittämään.

MIES

Toivotaan. Minun pitäis nyt...

NAINEN

Siitä on nyt melkein vuosi kun sovittiin, että erotaan. Hieno mies se on se minun eksä. Mahtava isä. Mutta me oltiin loppuajat kuin sisko ja veli. Paitsi että paneskeltiin jatkuvasti. Kumma homma. Sitä minä vähän kaipaam.

MIES

Alkaa vieraat pikkuhiljaa lähtemään. Viimeisetkin.

NAINEN

Vaikka minä tykkään olla yksin, niin kyllä se on kurjaa näin kivan illan jälkeen mennä tyhjään asuntoon. Ei edes lapsia odottamassa. Ja ikävä herätä niin, ettei ketään voi pussata. Paitsi en minä saanu aamuisin eksääkään pussata. Haisi henki, kuulemma.

MIES

Voitko... voitko päästää irti? Täytyy mennä kiittämään vieraita.

NAINEN

Oletko sinä koskaan eronnut?

MIES

En ole. Minun pitää nyt mennä. Kaupunginjohtajan velvollisuudet kutsuvat. Tämä cocktailtilaisuus päättyy nyt kello kaksikymmentä, joten kannattaa varmaan mennä kotiin. Tai jatkat sitten jossain muualla. Hyvää jatkoa.

NAINEN

Voitko täyttää tämän mun lasin vielä?

Pilvi Pääkkönen: Kohtaus

Tyttö ja X tekevät videoita youtubeen. Totutus näyttämöllä toimintana, niin että esim. skrinille striimataan suoraa kuvaa. Kuvaaja kuvaa kännykällä. Puhuja heiluu kuvassa ja ilmeilee ja työntää nenää välillä kiinni ruutuun. Välillä kuvaaja änkee kuvaan tai kääntää kameran itseensä, kuvaa vinoon, peukuttaa ja tsuumailee ympäristöön.

TYTTÖ Elikäs sä tulit nyt kattomaan meijjän duuitjooselfvideoo. Meillä on tänään aiheena elukat ja me esitellään nyt tämmöstä kihokin hoitamista. Ja kihokkihan on tämmönen petokasvi, se siis syö lihaa, siis ei mikään vegaani, ja me on kaivettu tää tuolta suolta ja tää on nyt meillä tässä purkissa tälle istutettuna, me on pantu tähän rahkasammalta ja turvetta ja sitten tää kihokki. Ja tässä se nyt on. Ja sitten me on hommattu sille syötäväksi itikoita *tyttö esittelee paljaita käsivarsiaan* me siis ihan käytiin tossa pihalla ja siis jos sä teet tän sun kaverin kanssa, niin teiän pitää selvittää kumman veri tuoksuu herkullisemmalta, ja sitten sen pitää mennä pihalle ja riisuu alasti ja sitten toinen lätkii siihen itikoita, semmonen viiskyt vaikka vois riittää. Siis näin. Ja nyt sitten tämmönen itikka otetaan ja työnnetään tohon kihokkiin...no eikö se mee... no miksi se ei nyt irtoa... älä nyt litisty kihokki, voi itku. Poikki. Toivottavasti tykkäsitte.

X Eli sie tulit nyt kattomaan meidän duuitjooselfvideoo. Meillä on tänään aiheena elukat ja me esitellään teille nyt asekaapin toimintaa. Se kaappi on tämmönen tämmönen harmaa kaappi meidän kotona. Ja se on toosi turvallinen, ku se ei aukea millään avaimella vaan tähän pitää näpytellä tämmönen toosi salainen turvanumero, noin se aukeaa ja katotaas, juu, on täällä kaikki aseet tallessa eli täähän on siis tosi turvallinen asekaappi ja täähän on siis tosi tärkeä että perheen pienimmät ei tiedä miten tätä käytetään, että tekin siellä kotona olkaa toosi huolellisia tämmösten kaappien kanssa. Kiva

kun katoitte meiän videon loppuun asti. Toivottavasti tykkäsitte ja tästä oli iloa! Ens kerralla me esitellään sitten näiden aseiden toimintaa. Nähdään taas!

X lähtee

TYTTÖ Eikä tässä vielä kaikki. Meillä on tänään aiheena elukat ja seuraavaksi mä esittelen teille mun ikioman lemmikin. Se on mun unikaveri. Sen nimi on Metän elukka. Siis se on ollut mulla ihan aina. Ja mä sain sen kun mä olin ihan pikkunen, ja se on mua isompi. Tää Metän elukka pestään kuuessakymmenessä asteessa. Ja nyt mä näytän teille miten mä tykkään nukkua tän Metän elukan kanssa *asettuu kiippuraan Metän elukan kainaloon ja nukahtaa*

Tiina Qvist: Vernerin

VERNERI, n. 6-vuotias poika

KLAARA, Vernerin pikkusisko

LAURA, Vernerin ja Klaaran äiti

MIKKO, Vernerin ja Klaaran isä

MAIJA, Mikon äiti

HELENA, Lauran äiti

ILONA, marsu

nimetön kilpikonna

Kohtaus X.

Mikko soittaa Maijan kännykkään.

MIKKO

Äiti hei! Soitin äsken Lauralle. Vernerin vastasi ja oli itkuinen. Kotona on kuollut kilpikonna. Konna on kuulemma ihan tohjana, kilpi sirpaleina. Last call tuli juuri. Olen illalla kotona, mutta voitko käydä katsomassa, miten siellä menee?

MAIJA

Hyvänen aika! Kuka teille on kuolleen kilpikongan vienyt?

MIKKO

Äiti, minä en tiedä... Ja Laura vaatii, että häntä puhutellaan Ilonaksi...

MAIJA

Ilona? Mikä Ilona? Onko se Lauran taiteilijanimi? Onko tämä jokin vaihe?

MIKKO

Äiti, mene nyt vaan.

MAIJA

Totta kai, lähden heti. Voi Vernerinä, pikku raasua... Onkohan pojalla kaikki kunnossa?

MIKKO

(huokaa) Isi, ei mitään hätää, hän sanoi minulle. Kerroin, että pian nähdään, että me pärjäämme kyllä.

MAIJA

Kenenkään ei pidä jaksaa yksin.

MIKKO

Ajattelin, että se on jo ohi. Laura on puhunut töihin paluustakin. Mutta Laura on jotenkin muuttunut, vieras. Minun olisi pitänyt olla enemmän...

MAIJA

Älä syytä itseäsi! Se on turhaa.

MIKKO

On vaikeaa tietää mitä tekee, kun toinen vaikenee. Vernerinä lauloi jotain virreltä kuulostavaa tarhalaulua...

MAIJA

Oho, Vernerin laulo?

MIKKO

Pitääkö tästä huolestua?

MAIJA

Ateistiperheen kasvatti. Kuuluu varmasti johonkin kehitysvaiheeseen.

MIKKO

Vernerin kysyi, että voiko Klaara ja Helena-mummo viedä toiseen kotiin, koska äiti aina puhuu niille...

Lapsille ja nuorille kirjoittaminen

Ohjaaja Tittamari Marttinen

Anne Lukkarila: Iinu

Iinun silmät sumenivat ja nyyhkäys kohosi syvältä, se syöksyi märkänä nenäonteloihin ja työnsi uusia karvaita kyyneleitä poskille. Nipan ääni kaiku takana: – Iinu tuu takas, mikä sulle tuli, älä viitti olla noin mammo! Iinu kompasteli kelo-honkaisen huvilan portaita alas yläkerrasta, josta kuului Millan kimeä ja kiihtynyt ääni: – Iinu tuu takas, ei tää nyt oo mitään draamaa hei! Iinu!!!

Iinu repi tennarit jalkaan, riuhtaisi takin naulasta ja ryntäsi ulos ja rappuja alas pihalle. Levin toukokuun ensimmäinen yö ei ollut lämmin, puissakaan ei ollut lehtiä. Alppitalojen laitamilla näkyi nuorisoporukoita, mutta Iinu ei tuntenut heitä. Iinu epäröi talon edustalla, minne hän menisi? Kulman takana olisi baareja eturinteellä, ehkä hän pääsisi johonkin sisään. Siiderin makuinen röyh-täys kapusi Iinun suuhun, ja hän pysähtyi. Oksetti.

– Iinu, oletko se sä? kuului yhtäkkiä ja Iinu käännähti. Siinä seiso i Taru rinnakkaisluokalta ja hymyili humalaisesti palava savuke kädessään.

– Joo, moi Taru, Iinu sopersi ja purskahti itkuun.

Taru harppasi Iinun luo ja halasi. Iinu nyyhkytti Tarun farkkutakkia vasten järkytystään: miten Nipa oli naureskellen pyytännyt Millan ja Iinun ylös isänsä ökykämpän aulatilaa ja sytyttänyt sätkän. Eikä minkä tahansa sätkän vaan sellaisen, josta saa pahimmillaan merkinnän rikosrekisteriin. Eikä siinä nyt vielä mitään niin kauheaa, vaan kun Milla tarttui hanakasti jointtiin, oli Nipa kaivanut taskusta laatallisen tabletteja. – Tässä on vauhtia beibet, helvetin hyvää kamaa, otetaanpa nyt tytöt niin päästään porealtaaseen, oli Nipa sanonut ja sen silmät olivat olleet kummalliset, pupillit kuin nuppineulat.

Iinu ei ollut uskonut silmiään: Nipa, jonka piti olla hänen poikaystävänsä, tarjosi huumeita hänelle ja Millalle ja vonkasi molempia porealtaaseen. *Mitä vit-tua.*

Taru katsoi Iinua myötätuntoisesti, joskin hieman harittaen. – Kuule Iinu, jätkät on perseestä, sä tuut nyt meidän kämpille, meillä ei oo mitään tollasta shittiä, kivaa porukkaa ja vahvin aine on kossuvissy. Jätät nyt sen poikafrendis ja Millan vaan sinne tabujen kanssa porealtaaseen tekemään mitä lystäävät!

Taru repi Iinua käsipuolesta, ja Iinu seurasi hieman tahdottomasti. Iinu vilkaisi honkahuvilan parvekkeelle – eipä siellä ketään näkynyt hänen peräänsä huutelemassa. *Paskat!* Iinu ajatteli, pitäkää toisenne, sinne en ainakaan tule.

Taru vei Iinun vastapäisen talon ylimmän kerroksen huoneistoon. Porukkaa oli varmaan toistakymmentä, Iinu tunsu heistä muutaman, aika moni oli heidän lukiostaan. Meininki näytti olevan hyvä, osa porukasta lojui sohvalla ja pelasi joutain lautapeliä, keittiössä tummatukkainen poika teki komeannäköisiä drinkkejä ginistä, tonicista ja asiaankuuluvista lisukkeista.

Taru esitteli Iinun muutamille puolitutuille, ja pian baarissa häärinyt poika tyrkkäsi tekemänsä ison drinkin Iinun käteen: – Olkaa hyvä armon neiti, ja jatkoi matkaa väläytettyään ensin ystävällisen hymyn. Iinun joi kertakulauksella puolet drinkistä. Hän tunsu ginin vaikutuksen suonissaan ja huokaisi syvään, lihakset rentoutuivat ja hartiat laskivat. Mikäs tässä, Iinu ajatteli ja tunsu olonsa ohikiitävästi kevyemmäksi, täällä on paremmat bileet ja Milla saa kyllä jälkeensä päin tosissaan selittää mustan valkoiseksi.

Taru asteli viereen minihameessaan ja nauroi iloisesti. Taru nosti oman drinkkinsä lähelle Iinua ja katsoi syvälle silmiin. *Liian syvälle*, Iinu ajatteli. Taru heilautti hiuksiaan ja hymyili: – Ihana nähdä sua Iinu, hauskaa vappua, tänään me bailataan! Joku nosti musiikin volyymin kovemmalle ja Taru veti Iinun olohuoneeseen raivatulle tanssilattialle. Pikkupöydälle rakenneltiin boolia isoon lasisaaviin. Iinu potkaisi tennarit nurkkaan ja antoi palaa.

Arja Vasama: Urhea Jaakko

Jaakko oli yleensä urhea poika. Niin urhea, että oli saanut jo monta urhoollisuuskiveä. Ensimmäisen hän oli saanut keijupainista, toisen saurusloikasta ja kolmannen matalien ojien yli uimisesta.

Keijupaini on vaikeaa sen vuoksi, että keijut huijaavat aina. Miten voi painia minkään sellaisen kanssa, joka osaa lentää? Erityistä urheutta laji vaatii siksi, että keijut ovat sietämättömiä suunsoittajia. Vaatii sisua kestää niiden pilkkahuu-toja. Lentokyvytön liero ja kyvytön konna ovat niiden käyttämistä haukkumanoista kilteimpiä. Jos saat niiden herjoista tarpeeksesi ja suutut kesken painin, häviät.

Saurusloikka on ehkä vaarallisinta. Jos ei loikka ole tarpeeksi pitkä, saurus tempaisee loikkaajan mukaansa ja palauttaa hänet vasta tuntien päästä, jos sattuu muistamaan. (Ja jokainen tietää kuinka huonomuistisia sauruksset ovat!) Ville oli kadonnut sen sileän tien, lopullisesti. Jaakko tosin epäili, että Ville vain piileskeli jossakin. Hän oli nähnyt yhden sauruksen yrittävän kähveltää isän helmiä, mikä oli tosi outoa saurukselle, mutta ihan tavallista Vилlelle, sille kiusankappaleelle. Ehkä Ville oli pukeutunut sauruksiksi? Tai kouluttanut sauruksesta itselleen apukonnan?

Kaikkein inhottavin laji on kuitenkin matalien ojien yli uiminen. Kroksut makoilevat niissä kuumina päivinä, eivätkä vaivaudu nousemaan vedestä, kun vessahätä yllättää. Yöks!

Kaikista näistä lajeista Jaakko oli siis ansainnut urhoollisuuskiven. Se oli tuottanut iloa niin hänelle kuin koko suurelle perheelle. Isoisä tosin oli huomauttanut, ettei näistä nykylajeista kannattanut kiviä jakaa ja kertonut sadannenviidennenkymmenennenkolmannen kerran, kuinka hurjilla tavoilla hän oli saanut omat kivensä, jotka lepäsivät kiillotettuina penkillä. Niitä oli kymmenen. Jaakko oli päättänyt kerätä vähintään sen verran.

Nyt hän oli alkanut epäröidä. Hän oli mielestään kyllä hyvin urhea, mutta ei kai se tarkoittanut, että piti olla valmis kaikkeen? Äiti tuijotti häntä edelleen vaativasti Vaavi sylissään.

– Nyt on tullut aika, Jaakko! Sinun on tehtävä mitä kaikkien on tehtävä. Et kai ole vähemmän urhea kuin pappasi ja isäsi?

Jaakko käänsi katseensa veneeseen. Se näytti pieneltä ja surkealta, siltä ettei se kantaisi edes Vaavin kokoista hemppiä, saati sitten Jaakkoa, joka sentään painoi tynnyrin. Vene tempoili kiinnitysköydessään ja haisi voimakkaasti mölleiltä. Isä oli käynyt yöllä möllistämässä.

– Kyllä se sinut kantaa, isähän on viisi kertaa sinua painavampi! äiti ärähti.
– Kunhan muistat ottaa mukaan kaiken mistä oli puhe. Etkä sitten tuijota merihepoa silmiin kun olet lassoanut sen. Niillä on omat konstinsa saada metsästäjä pauloihinsa. Ja muista laulaa, siitä ne pitävät!

Minä olen urhea, Jaakko toisteli mielessään ja kapusi viimein veneeseen. Äiti irrotti köydet ja töytäisi veneen vihreälle merelle. Paatti natisi liitoksistaan ja Jaakko oli kuulevinaan aaltojen alta meriotusten kutsuvaa pulinaa.

Maire Puikko: Pulkkamäki

Iltapäivä pihalla. Kaikkiaan 12 lasta hyörii eri puolilla lumista pihaa. Sami, Seppo ja Niklas hakkaavat lumipylvästä ja sen yläosa tipahtaa isoksi lumipalloksi pylvään tyviosan viereen.

– Tehkääpä tuolle toisellekin pylväälle sama, kehotan kun pojat rupeavat nahistelemaan kuka pääsee lumipallojen päälle.

Sami hyppää jo valmiiksi kallellaan olevan toisen pylvään päälle ratsastamaan, Seppo pitää pylvästä nyrkkeilysäkkinä ja kaksi vuotta toisia poikia nuorempi Niklas yrittää kiivetä istumaan Samin selän taakse mankuen päästämään myös hänet siihen.

Pian on kumpikin pylväs muuttunut hevoseksi joissa on vierekkäin kaksi isoa lumipalloa niin että pojat voivat istua ratsastamaan niiden päällä. Kaikki kolme yrittävät yhden ja saman hevosen päälle. Seppo huomaa viisaimmaksi siirtyä ensimmäisen pylvään jäännösten luo mutta Sami tönäisee Niklaksen pois toisen päältä. Niklas protestoi, alkaa jo vääntämään itkua.

– Jokaisen on otettava oma hevonen. Simolla on tuo jossa istuu, Niklas ottaa tämän ja Sami ottaa tuolla vähän matkan päässä olevan lumipallon hevosekseen, jaan poikia irti toisistaan jotta nahistelu loppuisi ja uskon Samin Niklasta vanhempana hyväksyvän jaon helpommin.

Sami ei suostu ottamaan hänelle osoittamaani lumipalloa.

– Sitten vähän ajan päästä vaihdetaan, että kukin pääsee vuorollaan eri hevosen päälle, yritän liennyttää Samin närkästystä.

Ei auta. Poika on jo tapansa mukaan suutahtanut raivoisasti eikä mikään puhe auta enää. Hän ei kuuntele, heittää kintaillaan minua ja asettuu tyypilliseen suuttumusasentoonsa kädet puuskaan rinnallaan. Kasvot mytryssä huutaa eitä. Poimin kinttaat lumihangesta, ojennan niitä pojalle ja selitän uudestaan että

vaihdetaan vuorotellen hevosia. Poika marssii suoraan sisälle, seuraan häntä ovelle, heitän kinttaat eteisen penkille.

– Tule sitten ulos kun olet rauhoittunut, saat olla täällä rauhassa, yritän tyyntä.

Kun kävelen takaisin lumihevosten luo, lentää ovesta kaksi kinnasta laajassa kaaressa keskelle pihaa.

Vähän aikaa on rauhallista. Seppo ja Niklas hyppivät lumihevosten päältä maahan. Katselen 2-vuotiaan Osun taaperrusta pienten kottikärryjen kanssa.

– Itkeekö Niklas? kysyy Kaaren joka juuri tulee pihan toiselta puolen.

– Ei, äsken oli pojilla riitaa ja Sami suuttui, on eteisessä rauhoittumassa, ehdin vastata ennen kuin tajuan että Niklas todellakin itkee.

Kiiirehdin pojan luokse ja huomaan samalla kuinka Sami tulee ulos ja noukkii kinttaansa pihakiveykseltä. Seppo nojaa lumihevoseen ja kertoo että Niklas on lyönyt kasvonsa hypätessään hevosen päältä. On vähän syllisen näköinen, joten ehkäpä hänellä on hieman osaa asiassa. Niklas vaatii minua katsomaan nenäänsä tarkasti, epäilee että tulee verta. Vakuutan ettei tule mutta lopulta on otettava nenäliina taskustani ja pyyhittävä pojan nenää. Näytän ettei tule mitään.

Sami on mennyt laittamaan suksiaan pakettiin varaston viereen ja Seppo liittyy hänen seuraansa. Seisoo muutaman metrin päässä Samista varautuneen oloisena, tunnustelee onko vielä suuttunut vai jo leppynyt.

Yhteiseksi leikiksi pojat keksivät pulkalla laskun. Jokaisella on oma pulkka ja sen päällä seisten laskevat kuin lumilaudoilla. Kolme poikaa jälleen yhteisleikissä lämmittää mieltäni. Joukkoon liittyy Ilkkakin.

Paula Alajärvi: Mustikkakeijut

Ison kuusimetsän keskellä oli aukio, johon aurinko paistoi lämpimästi. Mustikanvarvut olivat vallanneet aukion. Pullet sametinsiniset mustikat olivat juuri kypsyneet. Jos sattui niin, että aikuinen tuli kuusimetsän keskelle, hän näki vain mustikat ja rupesi innoissaan poimimaan niitä.

Eräänä päivänä metsässä vaelsi pieni Irja-tyttö mumminsa kanssa. Irjalla oli kaksikorvainen muki ja mummillä punainen ämpäri. He olivat mustikassa, tietenkin!

He katselivat aukiota ihastuneena. Se oli aivan pyöreä ja keskellä oli iso kivi, jonka rakosissa kasvoi sammalta ja vanamoja. Maa oli aivan sinisenä mustikoita. He istuutuivat aluksi kivelle lepäämään ja syömään voileipiä.

– Mummi, näitkö, mikä tuolla vilahti, Irja huudahti ja näytti suurta mustikkamätästä.

– Mikä siellä meni? Olisiko ollut metsähiiri tai sisilisko?

– Minusta se oli jotakin violettia tai vaaleansinistä, Irja sanoi.

– Aivanko tosi, mummi hämmästeli. Eivät kai ne olleet mustikkakeijuja? Minun isoäitini äiti kertoi meille niistä joskus. Mutta meidän mielestä ne olivat satuja.

– Mutta jos ne ovatkin totta? Voisiko niitä vielä olla syvällä metsän piilossa, Irja mietiskeli.

– Kurkista, onko kiven reuna irti maasta, olisiko siellä mustikkakeijujen kotiluolasto.

Irja laskeutui kiveltä ja kyykistyi katsomaan kiven alle. Hän kiljahti hämmästyneenä. Kiven alta tuli näkyville polku, jolla asteli rivi tikkuaskin korkuisia olioita jonossa. He kantoivat pieniä pärevasuja, joissa oli työkaluja.

Irja rupesi seuraamaan, mihin polku johti. Se kiemurteli varvikossa lähes näkymättömänä. Pian jono pysähtyi ja olennot rupesivat taivuttelemaan mustikanvarpuja. Ne työskentelivät pareittain. Toinen aina taivutti varvun ja toinen leikkasi mustikan irti. Sitten ne pistivät mustikan kuoreen reiän, ottivat korista astian, johon ne valuttivat mustikan mehun. Sitten ne viipaloivat mustikan siiviksi ja laittoivat siivut kuivumaan sammalen päälle. Keijut selvästikin valitsivat tarkasti mustikat, jotka ne aikoivat säilöä. Irja huomasi, että keijut olivat myös rakentaneet varvuista pieniä telineitä mustikoiden kuivatusta varten.

Kun keijut olivat aikansa ahertaneet, niiden selästä puhkesivat siivet ja ne lentelivät katselemassa uusia mustikkapaikkoja. Mutta äkkiä Irja huomasi, että keijut tulivat levottomiksi ja huusivat hätääntyneinä. Mikä niitä uhkasi?

Päivi Orjasniemi: Matti-kissan seikkailua

Kirkkaana loistava tassu antaa lohtua, mutta tekee Matin hieman levottomaksi. Tassu lämpenee ja muuttuu pikkuhiljaa kuumaksi. Samaan aikaan Matin muita tassuja paleltaa ja korvatkin tuntuvat oudoilta. Vanhat tuskalliset muistot korvien paleltumisesta hiipivät Matin mieleen. Näistä tynkäkorvista ei olisi enää varaa antaa mitään pois, ei yhdellekään pakkaselle pienintäkään puraisua.

Matti tunnustelee korviaan, sipaisten ensin oikeata ja sitten vasenta puolta. Se ei usko tassuaan eikä korviaan ja toistaa sipaisun. Korvien tilalle ovat kasvanneet pyöreät renkaanmalliset rupelit, jotka tuntuvat herkästi liikahdettavan tassun kosketuksen voimasta. Matti pyöräyttää tassullaan reippaasti vuorotellen molempia rupeleita. Kuinka ollakaan, ne saavat aikaan pörinän ja alkavat samalla pyöriä nopeammin ja nopeammin. Hetkessä ne kiihtyvät hurjaan vauhtiin ja lopulta nostavat Matin ilmaan kaikkein korkeimpienkin puiden yläpuolelle. Matin silmät loistavat ja toimivat lisävaloina tähtien seassa tummenevalla taivaalla.

Ilmassa Matti liittää taikatassun ja korvarupeleittensa avulla. Valoa hohtava lämmin tassu etummaisena näyttää suuntaa ja halkoo mennessään viilenevää ilmanalaa. Pyörivät rupelit pörisevät, liidättävät ja pitävät kissan ilmassa. Pitkä mustanruskea häntä pitää perää. Matin paluumatka kotiniemelle on saanut yllättävän käänteän. Vaivalloinen ja vaarallinen vaellus on muuttunut helpoksi ja hauskaksi lentomatkaksi.

Raija Järvinen: Pikkuveli

Harri ja Osmo odottavat jo meitä, kun rämistelemme pyörinemme tiehaaraan. Minua polttee kovasti kertoa heti uudesta pikkuveljestä, mutta en oikein kehtaa. Odotan Hannun tai Pirkon kertovan siitä.

Pyörämatka taittuu kuitenkin niin kovavauhtisena kilpailuna, etten ainaakaan kuule siitä puhuttavan. Minulla on täysi työ pysyä muiden perässä, olen niin paljon pienempi kuin muut. Pyöräkin on vanha lasten pyörä, muilla on jo aikuisten pyörät.

Koulun pihassa pyörätelineissä ei ole enää vapaita paikkoja, vaan kaadan pyöräni maahan pensasaidan viereen kun hikisenä pääsen perille. Käsiä palelee, vaikka muuten on kuuma.

Hannu ja Pirkko ovat solahtaneet omien kavereidensa joukkoon keinujen lähellä. Tarkkailen oman luokan tuttuja oppilaita, jotka seisoskelevat alakoulun portaiden edessä. On vaikea mennä yksin isoon joukkoon, mutta pääsen kenenkään huomaamatta samaan ryhmään. Mietin, miten kertoisin uudesta pikkuveljestä, mitä muut mahtavat ajatella siitä, kiusaavatko ne?

Kukaan ei osaa kysyä. En minäkään uskalla sanoa.

Aamupäivän tunnit kuluvat kituuttaen. Mielessä pyörii koko ajan tärkeä uutinen. Käsityötunnilla melkein jo uskallan kertoa opettajalle, kun hän tarkistaa ketjusilmukoitani. Tilaisuus livahtaa kuitenkin käsistäni, kun en ole tarpeeksi nopea. Välitunneillakaan ei tule sopivaa tilaisuutta. Onneksi ennen ruokailua käsiä pestessä saan kuiskattua Paulalle.

– Meille syntyi eilen vauva.

– Ei kai? Kumpi?

– Pikkuveli, kuiskaan ja yritän lukea Paulan kasvoilta mitä hän ajattelee.

Hänellä ei ole yhtään veljeä, vain isosisko Riitta.

Paula näyttää aivan välinpitämättömältä, ei yhtään kateelliselta. Se on kuitenkin parempi kuin että sanoisi jotakin ikävää.

Jonotamme keittiössä hiljaisina ohrapurolautasiamme ja siirrymme syömään omaan luokkaan pulpeteillemme, jonne olemme jo tuoneet maitolasin ja ruisleipäviipaleen. Opettajakin syö omaa ruokaansa opettajanpöydän takana.

Säpsähdän, kun tajuan opettajan puhuvan minulle.

– Tiedätkös sinä Leena koska sen uuden vauvan pitäisi syntyä teille?

– Eilen se syntyi.

– Niinkö? Saitkos siskon vai veljen? opettaja kysyy hämmästyneenä.

– Pikkuveljen.

– Jaaha, vai niin, opettaja vastaa mietteliäänä ja jatkaa: – Kuinkahan äitis nyt jaksaa kun on jo neljä lasta?

Saara Kuha: Lentokone

Viljamiina rakasti lentokoneita enemmän kuin mitään muuta. Kun häneltä kolmevuotiaana kysyttiin, mikä hänestä tulee isona, hän sanoi "lentokone" ja aikuiset nauroivat. "Tarkoitat kai lentäjä", he sanoivat. "Ei kun lentokone" Viljamiina sanoi, levitti kätensä ja leikki lentokonetta. Aikuisista se oli söpöä.

Viisivuotiaana Viljamiina oli jo kerännyt melkoisen kokoelman lentokoneleluja, lentokonekirjoja ja lentokoneen huolto-ohjeita. Kun häneltä kysyttiin, että tuleeko hänestä isona lentäjä, Viljamiina sanoi "Ei kun lentokone". Aikuisien mielestä se oli aika hassua ja he hymähtivät hieman.

Kun Viljamiinalta kysyttiin seitsemänvuotiaana, mikä hänestä tulee isona, hän sanoi edelleen "lentokone". Aikuiset kohottivat kulmiaan ja sanoivat, että hän varmaan tarkoitti, että hänestä tulee lentäjä. "Ei kun lentokone", Viljamiina sanoi ja aikuiset olivat ihan hiljaa ja katsoivat oudosti.

Moneen vuoteen kukaan aikuinen ei uskaltanut kysyä, mikä Viljamiinasta tulee isona. Kuitenkin, kun Viljamiina oli yksitoistavuotias, eräs pahaa-aavistamaton mummo kysyi sitä sukujuhlissa oikein kovalla äänellä. Mummolla oli huono kuulo, joten hän puhui kovaa, jotta kuulisi oman äänensä, ja kaikki vastasivat hänelle aina kovalla äänellä, kohteliaisuussyistä. Äiti ja isäkin tietenkin kuulivat kysymyksen salin toisesta päästä ja yrittivät ehtiä peittämään Viljamiinan suun, mutta eivät ehtineet, vaan Viljamiina sanoi oikein reippaalla äänellä "lentokone". Koko sali hiljeni. Äiti ja isä punastuivat. "Viljamiinalla on sellainen teatteriesitys koulussa" ehätti äiti hätävahentelemaan äänellä, joka oli hermostumisen vuoksi kimittävä. "Eikä ole" sanoi Viljamiina, rauhallisesti, mutta päättäväisesti, "Minusta tulee ihan oikeasti ihan oikea lentokone".

Äiti tarttui Viljamiinan käsivarteen ja lähti raahaamaan häntä kohti poistumistietä. Samalla hän kimitti "Viljamiina on niin syventynyt siihen kouluesityksen rooliin! Meidän pitää nyt lähteä, hänellä taitaa olla kuumettakin!" Ja ennen

kuin Viljamiina ehti esittää painavan vastalauseensa, äiti oli saanut hänet jo ulos juhlatilasta. "Sinua saa sitten hävetä!" äiti huusi itku silmässä. "Saa jos haluaa, ei ole pakko" Viljamiina sanoi. Hän oli jo kyllästynyt aikuisten pelleilyyn eikä jaksanut hermostua siitä.

Äiti ja isä veivät Viljamiinan psykologille. He toivoivat, että psykologi parantaisi heidän lapsensa, joka oli sillä tavalla sairas, että luuli muuttuvansa isona lentokoneeksi. Psykologi teki Viljamiinalle testejä ja tutkimuksia ja keskusteli hänen kanssaan kaksi kertaa viikossa kolmen kuukauden ajan. Sitä sanottiin terapiaksi.

Lopulta terapia päättyi. Äiti ja isä tulivat toiveikkaana psykologin juttusille kuulemaan loppuraportin. "No, joko Viljamiina uskoo, ettei hänestä tule lentokonetta?" äiti kysyi hymyillen. Isää jännitti niin, että hänen viiksensä väpättivät eikä hän sanonut mitään. Isä olikin kuulu vähäpuheisuudestaan.

"Kyllä, olen tehnyt paljon testejä ja keskustellut Viljamiinan kanssa, tulos on aivan selvä", psykologi sanoi, "Viljamiinasta todellakin tulee isona lentokone".

Tuula Ahokainen: Matkakertomus

Aamu tuntui tytön iholla viileältä ja pihan perällä pyörteili usva, olihan vasta huhtikuu. Moottoripyörä yskähteli kylmänkankeana mutta alkoi sitten papattaa tutusti. Isä nosti tytön tarakalle ja evästi tavanomaisilla käskyillä: jalat piti pitää paikoillaan, isän pusakasta piti pitää kiinni koko ajan eikä kurkkia saanut. Isällä oli reppu selässä ja tyttö puski päänsä repun alle ja puristi pusakan liepeistä molemmilla nyrkeillä rystyset valkeina. Pelotti vähän.

Sitten mentiin aikamoista haipakkaa. Mahanpohjassa tuntui jokainen määennyppylä. Jokaisessa mutkassa pieni ääni läähätti jossakin mielen pohjalla: mitäs jos mennäänkin nurin. Mutta isä kallisteli mutkat tottuneesti ja suorilla pätkillä päästeli kovempaa. Tytön paljas pää oli mukavasti tuulensuojassa isän selän takana. Korvat täytti pyörän säksätys. Silmiä hän piti kiinni, ettei tuuli alkanut niitä vetistää.

– Voi perkele!

Tuli äkkipysäys ja tummien höyhenten pölähdys. Tyttö heilahti ensin isän selkää vasten ja sitten luiskahti pois pyörän selästä maantien tomuun. Hän ei ehtinyt vielä alkaa herätellä säikähdystä, kun isä oli jo kyykyssä hänen vieressään ja koetteli nahkahanskakäsillään, oliko lapsi ehjä.

– Sattuuko johonkin?

Isän ääni oli kireä. Oliko tyttö tehnyt jotain väärin, oliko isä vihainen hänelle? Itku alkoi nousta tytön kurkkuun.

– Ei tainnut sattua?

Isän äänessä kuului helpotus ja nyt hänellä oli aikaa vetää ajohanskat käsistä. Tyttö nieli itkua ja ravisti päätään. Isä silitti paljaalla, lämpimällä kädellä tytön sotkuisia hiuksia. Kaksitahtibensan hajua puski ilmoille Jawan bensatan-kista. Moottoripyörän hiljentämät luonnon äänet alkoivat yhtäkkiä tulvia tytön

korviin: puissa sirkuttivat pikkulinnut, tuuli kahisi viime kesältä jääneissä kuu-
vissa heinissä, jostain kaukaa kuului omituisia törähteleviä ääniä.

– Mitä isä nuo torven törähdykset on?

– Ai nuo vai? Katsoppa tuonne ylös, tuonne noin. Tuolla kaukana, näetkö?

Isän lämmin käsi käänsi tytön päätä hellästi oikeaan suuntaan ja öljyn tum-
mentama sormi osoitti taivaalle. Tyttö näki monta lentävää isoa lintua, joista
yksi tuli ensimmäisenä ja muut kahtena pitkänä viiruna sen yhden perässä. Ja
aina välillä töräyteltiin torvea. Isä selitti että ne olivat joutsenia, jotka olivat olleet
koko talven etelässä ja nyt tulivat takaisin tänne tekemään pesän ja munimaan
sinne munia. Niistä munista sitten tulee pikkujoutsenia, joutsenten poikasia.
Joutsenvanhemmat ja isosiskot pitävät sitten niistä hyvää huolta, että ne kasvai-
sivat isoiksi ja vahvoiksi joutseniksi.

Tyttö kuunteli hiljaa ja silmät seurasivat joutsenten lentoa kalpealla huhti-
kuun taivaalla. Merkillisesti häntä värisytti vaikka ei häntä oikeasti paleltanut-
kaan.

– Tule, nostetaanpas sinut takaisin tarakalle. Äiti siellä laitoksella ihmette-
lee mihin me ollaan jouduttu. Ehkä siellä joku toinenkin meitä odottelee.

Loppumatkan isä ajoi selvästi hitaammin. Tytön ei tarvinnut pitää koko
ajan päätä tiukasti isän selkää vasten eikä silmiä suljettuna. Hän sai seurata,
kuinka metsä muuttui pelloiksi ja kuinka märistä, mustista pelloista tuli taloja ja
asfalttiteitä. Kuinka vihreästä ja tuoreesta tuoksusta siirryttiin kaupungin leipo-
moleipien herkulliseen tuoksuun ja bensan ja tehtaiden pistävään hajuun. Hän
yritti painaa mieleensä kaikki kadut järjestyksessä jos vaikka joutuisi yksin palaa-
maan kotiin. Vaikka sitten joutuisi kyllä seuraamaan järjestystä nurinpäin, lo-
pusta alkuun. Sitä hän ei taatusti pystyisi tekemään. Ja tyttö painautui taas kiinni
isän selkään ja sulki silmänsä. Ollaanko jo kohta perillä?

– Perillä ollaan. Tulehan, isän iso tyttö.

Laululyriikka

Ohjaaja Hannele "Taiska" Kauppinen

Kirsi Karhu: Soihtusydän

Olen sieltä missä on elämänhimo

Sinä voisit mut ottaa

kantaa aamun rantaan

Mikä sun himon määrää

Aamun valossa jokaisella oma maisema

Oma tuska ja halu mulla olla naisena

Älä unohda mulla on soihtusydän

Soihtusydämen lämpöä itsekin pyydän

Päivän rauha nousee molemmille

Lasken tunnit tarkkaan

meidän ihoelämän

Miksei halua voi päättää

Voiko päivästä illan päättää tehdä?

näyttää halulle ehdot

voisit mut kääntää

tulen täysille säätää

Aamun valossa jokaisella oma maisema

Oma tuska ja halu mulla olla naisena

Älä unohda mulla on soihtusydän

Soihtusydämen lämpöä itsekin pyydän

Leena Pyhäluoto: Vallanhimo

Vallannarusta Jooseppi vetää
narun päähän ei huoli ketään
itsellään sen hän halusi pitää
vallanhimosta haaveilu itää.

Ääniä, ääniä mulle te antakaa
minä kaiken teille lupaan
ääniä, ääniä, mulle te antakaa
kannan kakut teidän tupaan.

Minä pätevä mies olen, anna lippusi sä mulle
josko valituksi tulen, annan kaikkeni mä sulle.

Laskettu liput, Jooseppi lepää
pian pääsen narusta vetään
vain minä voin sen suorana pitää
kehitystyöstä kaaviot itää.

Lääniä, lääniä mulle te antakaa
minä maistin teille lupaan
lääniä, lääniä mulle te antakaa
lasin kumoan, sen lupaan.

Minä pätevä mies olen, anna lippusi sä mulle
josko valituksi tulen, annan kaikkeni mä sulle.

Pipariksi meni, ei narun päähän Jooseppi päässyt
eka kerran, paitsi emännän ääntä Jooseppi jää nyt.

Proosa

Ohjaaja Taija Tuominen

Anne Laukkanen: Metamorfoosi

Kaikki alkoi siitä, kun minun olkapäitäni ja polviani kolotti entistä enemmän. Olin jo voidellut ne Voltaren Fortella ja ottanut Voltaren-tabletinkin, mutta kolotus ja jomotus vain jatkuivat. Tuntui kuin olisin ollut tulella.

Silloin muistin, että vanhan uskomuksen mukaan kotkan sulalla siveleminen vie kivun pois. Onhan kotka voimaeläin. Muistin, että iso-iso-isäni oli joskus ammoisina aikoina ampunut kotkan ja sen sulka on jossakin vintin kätöksissä. Kipusin vintin portaat kivuliaan polvin ylös ja aikani pengottuani löysinkin jo kuluneen ja pölyisen kotkan pyrstön. Ajattelin, ettei se ota jos ei annakaan, kokeilen aikani kuluksi sitäkin poppakonstia. Laitoin kuitenkin sälekaihtimet varmuuden vuoksi kiinni, etteivät naapurit näe taikojani. Luulevat pian minua entistä hullummaksi.

Televisiosta sattui tulemaan juuri sopivasti elokuva Kaksipäisen kotkan varjossa. Istuuduin katselemaan sitä. Ajatuksissani sivelin polviani ja olkapäitäni pyrstöllä sekä uppouduin elokuvan sulosointuihin. "Jos yhden, vain yhden mukaan muistoista saan..." hyräilin kaunista rakkauslaulua.

Samassa tunsin kihelmöintiä pääläellani ja niskassani. Ajattelin sen johtuvan uppoutumisesta elokuvaan sillä kenenpä selkäpiissä ei tuntuisi kihelmöintiä Mikko Leppilammen katseen alla. Elokuvan edetessä alkoi myös nenääni kutitella. Raaviskelin sitä siinä katsellessani ja taisinpa sipaista sitä kotkan pyrstölläkin. Heiluttelin edelleen pyrstöä polvieni kohdalla, kun huomasin, että jalkani olivat höyhenpeitteen vallassa kauttaaltaan ja varpaideni paikalle oli kasvaneet iljettävät, niljakkaiset viisi terävää kynttä. Säikähdin todella! Kuvittelin nukahtaneeni elokuvan kauniisiin säveliin ja ajattelin kävellä peilin eteen katsomaan itseäni. Eihän siitä mitään tullut.

Olkavarteni olivat suoristuneet ja kun kohdistin pistävän katseeni käsiini näin, että höyhenpeite peitti kokonaan käsivarteni. Levitin käteni TV-tuolissani

niin leveälle kuin voin. En ollut uskoa silmiäni, sillä käsieni, vai pitäisikö sanoa, siipieni väli oli suurinpiirtein entinen pituuteni, noin puolitoista metriä.

Samalla ajattelin ihmisen aivoillani, että koska en voi enää kävellä peilin eteen, voisin lentää sinne. Räpäytin siipiäni vain hiukan ja samassa olinkin jo tyylikkäästi kaartanut peilin eteen. Järkytys oli suuri, kun peilistä tuijotti minua ilmiselvästi maakotka. Terävänokkainen, keltasilmäinen, pistäväkatseinen maakotka sieltä tuijotti. Keskivartaloni oli sentään yhtä tanakka ja ihmismäinen kuin aina ennenkin. Ajattelin, että nyt siitä sitten kerrankin oli jotakin hyötyä. Mutta jo kesken ajatukseni huomasin, miten silmiäni edessä vatsanikin alkoi hitaasti höyhen höyheneltä muistuttaa linnun vartaloa. Vai onko linnuilla vartaloa?

Nyt ymmärsin, että kihelmöinti pääläellani ja niskassani johtui siitä, että sinne oli ensimmäisenä kasvanut kultaista höyhentä. Samassa muistin, että maakotkan nimi englanniksi on Golden Eagle. No, jos jotain hyvää tästäkin asiasta pitää löytää, saan ainakin olla kultainen, golden. Vaikkakin sitten - kotka.

TV:ssä näyttelijät lauloivat: "Tulee aika kun peittää, ruoho polkumme täällä saa. Linnut hiuksiimme hiljaa, pesän voi rakentaa..."

Päätin, että jos minun on oltava kotka, rakennan ainakin pesäni Mikko Leppilammen hiuksiin.

Anne Maskula: Suostuttelu

Aamu oli kylmäkalsea sekä ulkona että sisällä. Raija keitteli kahvia ja nosteli pöytään leipää, meetvurstia ja emmentalia. Astiat kalahtelivat tavallista äänekkäämmin, muutoin keittiön täytti hyinen hiljaisuus. Hannu istui pöydän ääressä sanomalehteen keskittyneenä. Raija vilkaisi Hannuun, tunnisti sen harmikurtut nenän yläpuolella, mutta päätti sittenkin vielä yrittää.

– Se kestäisi vain viisi päivää, voisin ruokaakin tehdä valmiiksi pakastimeen.

– Maksaakin niin paljon, Olli urahtaa nostamatta katsettaan lehdestä.

– Olen säästänyt ihan sitä varten, aikoihin en ole uusia vaatteitakaan ostanut.

– Niin, kun kaappi on entisiäkin täynnä, tuskin ovet kiinni mahtuvat.

– Voisin tuoda tuliaisia, tax freestä hyvää konjakkia, Raija yrittää pehmentää äänensä mairean hunajaiseksi.

– Halvinta kuitenkin ostaisit. Jotain litkua, josta tulee vaan kiukkuiseksi ja kipeäksi.

– Saat valita merkin etukäteen. Kärppänä Raija on aukaissut läppärin ja etsinyt lentokenttämyymälän sivut. – Katso tästä, millaista haluat.

– Teetkö sitten valmiiksi karjalanpaistia?

– Tietysti ja leivon myös mustikkapiirakkaa, sillä äitisi hyvällä reseptillä, oikein ison pellillisen.

– Muista sitten tarkistaa, että passisi on voimassa.

– Kaadoin jo kahvia, teenkö sinulle voileivän?

Raija avasi radion, oli säätiedotuksen aika: "Päivästä on tulossa aurinkoinen, pakkana on lauhtumassa."

Leena Patjas: Ruokamuisto

Se oli se päivä kun Ho´Chi Minhin:ssä olimme vuokranneet auton kuljettajan kanssa, sillä siellähän ei kyllä lappilainen uskaltanut edes ajatella ajavansa.

Niin lähdettiin aamusella matkaan. Meitä oli kaksi pariskuntaa. Minua kyllä ihmetytti kun miehet kohta puolenpäivän jälkeen alkoivat tarjoilla meille naisille viinaksia.

Oli sovittu, mennään myöhäiselle lounaalle. Autosta astumisen jälkeen toinen miehistä kietoi käsivartensa kaulalleni ja johdatti ravintolaan. Erikoinen ravintola, pieniä kabinetteja täynnä ja monessa kerroksessa. Meidätkin johdatettiin kolmanteen kerrokseen. Huoneessa ei ollut ainoatakaan ikkunaa, paitsi ovesa josta näki porraskäytävään. Silmiini osui käytävän seinällä oleva taulu. Josta kyllä aloin aavistella millainen ravintola tämä on.

Mieheni kutsuttiin keittiöön, valvomaan ruuan "valmistusta". Kohta tuli mieheni ja tarjoilija.

Tarjoilijalla oli Alladiinin lamppua muistuttava lasikannu ja 4 sormustinta. Kannussa jokin möykky liikkui. Tarjoilija kaatoi juomaa sormustimiin ja toivotti hyvää ruokahalua. Hyvä luoja pitääkö tuo juoda. Joo, joo se on riisiviinaa ja koopran verta . Tuo möykky on käärmeen sydän joka sykkii ettei veri paakuunnu, sanoi mieheni.

Haistoin, haju oli niinkuin riisiviinassa on mudan haju, mutta verta. Otin tilkan suuhuni, kaksi kertaa poskeni pullistuivat, luulin että oksennan, mutta sitten sain nielaistua juoman, haukoin henkeä kuin kala kuivalla maalla. Seuraavaksi tuotiin keitto se oli siitä kooprapasta myöskin valmistettu.

Ulkoasultaan keitto näytti niinkuin vettä olisi keitetty ja kiehuvaan veteen vatkattu kananmunia.

Keitto oli mausteinen tulenlieskat nousivat suusta. Onneksi oli valkoista riisiä millä voi sammuttaa " tulipalon".Kolmas ruokalaji oli grillattu kopra. Se ei

aiheuttaneet mitään kauhun kokemuksia. Maistui hyvin miedolle kalalle. Kun sitten lähdimme pois ymmärsin miksi tuo toinen miehistä oli tarttunut hartioistani ja jutellut kovin. Ne kooprahäkit mistä ne käärmeet otettiin olivat sisääntulokäytävän molemmin puolin ja siellä ne luikertelivat. Yhdessä häkissä oli monta käärmettä. Niitä viljellään Vietnamin, ei niitä luonnosta pyydystetä.

Riika Kotka: Takaa-ajo

Sinä kuvittelet voitavasi piiloutua minulta, mutta se ei onnistu. Yrität juosta minua karkuun, mutta sekään ei onnistu. Haistan sinut monen sadan metrin päästä. Vaikka en heti näekään sinua, tunnen hengityksesi. Pidät minua alienina. Ehkä olen sellainen silmissäsi. Minun silmissäni sinä olet kuitenkin kummajainen enkä minä. Itseasiassa olet ateriani.

Pohjoisen kesäinen sadekausi päättyi äkisti. Pysyttelin koko helteisen päivän varjoissa ja pusikoissa. Illalla ei onneksi ollut enää yhtä valoisaa kuin päivällä, vaikka aurinko ei suostunutkaan laskeutumaan. Tiesin sinun olevan lähitöllä. Etsin sinut vielä, sillä sinä olet uhrini.

Juokset Sodankylän Jäämerentien autiota katua pitkin. Pysähdyt haukkomaan henkeä Kitisen joen yli laskeutuvalla sillalla. Näen sinut siellä selvästi. Tummaan tuulipukuun pukeutunut vartalosi erottuu yöttömässä yössä. Joen rantabaarista kantautuu karaoke, mutta sinä jatkat juoksemistasi puuskuttaen kohti leirintäaluetta. Koivun silmut ovat juuri puhjenneet. Istahdat asuntovau-nusi edustalle ja luulet karistaneesi minut kannoiltasi.

Ihostasi hohkaava tuoksukimara saa minut nälkäiseksi. Tympeä maitohapon, ammoniakkin ja rasvahappojen cocktail vallan sekopäiseksi. Hikinen niskasi paljastuu kauluksen ja lippalakin välistä. Isken kärsäni kuin tikarin ohuen ihosi läpi. Et edes huomaa sitä, sillä olen taitava. Tuntosarveni ovat kaiken aikaa valppaina samalla kun imukärsäni pureutuu sykkivään verisuoneesi lämpimän ihosi alla. Saan sinusta hyvän otteen ja tulen kylläisesi veriateriastani. Näen, kuinka raavit pistoskohtaa ja se paisuu valtavaksi patiksi. Kutiva paise ei kuitenkaan kiinnosta minua lainkaan. Sinäkään et enää kiinnosta. Saat olla kiitollinen, että vielä elät.

Etsin sopivaa paikkaa missiotani varten. Lopulta löydän ojan, jossa vesi seisoo houkuttelevasti. Lasken kaikki tuhat munaani tuon ojan tummaan veteen.

Jälkikasvuni saa talvehtia siellä, jotta se voi kuoriutua ensi kesänä. Nousen hennoille siivilleni, mutta havaitsen tiaisen, jota minun on paettava. Tuo toinen siivekäs, minua moninkertaisesti suurempi höyhenin varustettu ohjus, lähestyy uhkaavasti.

En ole ainoa lajissani. Odottakaahan vain räkkää keskikesän juhliin! Tulomme silloin joukolla: hyttyset, sääsket, mäkärät, paarmat ja polttiaiset. Juhannustaiat ovat meille voimattomia. Kukaan elollinen ei ole silloin meiltä turvassa!

Sisko Sammallahti: Timmi-baarissa

Keskioluen vapautumisen valmistelu pääsi tapahtumaan minulta ihan huomattamatta. Kalja ei enenkään suussani maistunut. Asia näkyi kuitenkin Kalajoen katukuvassa: meidän kellosepänliikettä vastapäätä vanhaan koristeelliseen puutaloon, entiseen KOP:in konttoriin, avattiin Timmi-baari.

Kokoonnuimme Timmi-baariin monesti iltasella luokkakaverini ja minä. Pojat ostivat oluet ja pelasivat flipperiä meidän tyttöjen katsellessa. Sisällä tupakoitiin ja istuimme tupakansavussa takki päällä. Wiikinkosken Hannun peli oli kestänyt jo yli puoli tuntia huonolla menestyksellä.

– Nyt on pakko osua tuohon eturessuun, tokaisi Hannu.

Ei osunut ja 20-penniset katosivat flipperin kitaan. Hannu hermostui ja iski flipperin liipaisinta karvalakin reuhkallaan. Tuli täysosuma! Kolikot kilisivät iloisesti kaukaloon ja osa sen reunan yli lattialle. Rävähdimme nauruun koko porukka. Hannu pisti osan rahoista levysoittimeen, joka kökötti vanhan pönttöuunin kupeella. Koneen automaattinen käsivarsi otti levyrivistöstä levyn toisensa jälkeen ja taiteili sen levysoittimen samettiselle soittoalustalle. Kuunteelimme Simo Salmisen politiikkalaulun, Rollareiden Honky Tonk Woman'in ja Pasi Kauniston Sanat eivät riitä kertomaan.

Kaljabaarissa viihtyi värikäs porukka. Muitakin naispuolisia asiakkaita kuin ystäväni Rajalan Sirkka ja minä. Sivupöydässä, myyjän silmiltä suojassa, istui Nauhan Esteri, vanhempi nainen muovisen sankakassin ja alumiinisen maitohinkin kanssa. Esteri otti pöydän suojassa maitopääläristä varovasti kannen pois ja kaatoi pääläriin tuoppinsa sisällön. Teki niin monta kertaa peräkkäin. Miksihän?

Puheensorina kiihtyi loppuiltaa kohti samalla, kun huoneessa savu sakeni. Minua väsytti. Kello oli jo puoli yksitoista. Huikkasin kavereille heit ja pujahdin tien yli kotiin.

Äiti oli vastassa keittiössä huolestuneen näköisenä. Tuijotti minua pitkään ja puhkesi puhumaan.

– Ollaan Tytin kans haisteltu sun duffelia jo pitkään.

Mikähän mun ruskearuudullisessa takissa on vikana, kerkesin ajatella.

– Sisko, käytätkö sinä huumeita? Sun takki haisee niin omituiselle.

Minua nauratti, mutten uskaltanut nauraa.

– Voi hyvän tähän. En käytä! Se on tupakan ja kaljan haju. Oon tulosa Timmi-baarista.

Äiti vaikutti helpottuneelta. Vei duffelini tuulettumaan koko yöksi.

Tony Mannela: Metamorfoosi

– Täällä olisi tuoretta kahvia ja mokkapaloja, työkaverini Saila huikkaa minulle taukokuoneesta.

– M-o-k-k-a-p-a-l-o-j-a, hyi! Mikset leiponut käpykakkua tai pähkinäpiirakkaa, kiukuttelen.

– Mistäs nyt tuulee? Olet ollut niin kummallinen koko päivän?

– En minä tiedä, tsik. On niin outo olo, tsik-tsik. Alaselkää pakottaa, päätä kutittaa ja täällä on outoja hajuja.

Sivelen suupieliäni ja tunnen naamassa kankeita karvoja. Olen unohtanut sheivata ylähuulen.

Pomppaan neljällä hypyllä läpi taukotilan ja venytän itseni kaareksi, täyteen pituuteeni. Se tuntuu mahtavalta. Ravistelen itseäni, kun niin kutittaa joka puolelta. Kun rapsutan kaulaa villapaidan alta, kämmen tavoittaa pehmeän turkin. Ja kipeästä häntäluusta löytyy jotain kovaa ja kankeaa.

– Apua, mulle on kasvanut takakulli ja se on ihan kova, parahdan.

– Sinun tukan seasta pilkistää kaksi ruskeaa karvatupsua, työkaveri valistaa.

Livahdan takaovesta ja loikin ympäri pihaa. Koipeni muuttuvat vahvoiksi hyppyraajoiksi. Heitän yltäni villapaidan ja heilautan housut lähimmälle tunturi-koivun oksalle. Esiin ponnahtaa tuuhea häntä, joka asettuu luontevasti selkääni vasten. Minulle on kasvanut ruskea turkki. Tarkeneni loistavasti, vaikka maassa on vielä lumilaikkuja. Halaan koivunrunkoa ja alan kiivetä. Olo on niin timmi. Upotan kynteni runkoon. Hyvä, etten ole aikoihin leikannut niitä. Kiipeän spiraalimaisesti latvaan. Olen pieni, kevyt ja ketterä. Terävien kynsien alla runko rapisee ja mustat ruskokarvejäkälät varisevat. Tällä jänteveydellä jaksaisin lan-
kuttaa vaikka kymmenen minuuttia.

Tuuli keinuttaa minua paljaassa latvassa ja tähystelen näköalapaikaltani Kilpisjärveä. Ruotsin ja Norjan suurtunturit ovat vielä tanakasti lumen peittämät, Saanan rinne ja Tuipali seepraraidalliset ja järvi umpijäässä. Suin turkkia kutistuneilla etutassuilla ja asettelen viikset järjestykseen. Ne tuntuvat aika pitkiltä ja herkiltä. Pikkuinen nenäni väpättää ja haistan, että samalla oksalla on viivähtänyt urpiaisparvi.

Kiepautan hännän oksan ympäri ja heittäydyn sen varaan. Siitä on aikaa, kun olen kiikkunut pää alaspäin oviaukkoon kiinnitetyissä renkaissa. Keinun ylösalaisin ja ihastelen tunturimaiseman uutta ulottuvuutta. Sitten päästän häntöteen. Levitän raajat levälleen. Huiii, liidän halki ilman naapurikoivuun. Tämä on hauskaa. Hyppelen oksalta toiselle koko ajan varmemmin ottein. Mikä ihana vapaus! Voin liikkua maassa tai puunlatvoissa.

Saila ihmettelee oviaukossa, minne katosin. Huiskautan häntää.

– Tony, nyt äkkiä takaisin sisälle. Luontotalo suljetaan ja on sinun vuoro laskea kassa.

– Tsik-tsik-tsik, laske itse kassa tänään! Minä en nyt jouda. Eikä voisi vähempää kiinnostaa.

Tätä siis isäni sanat tiesivät, kun olimme olleet Korkeasaassa. Hän kertoi äidille, että meidän tyttö on kuin elohopeaa, aina liikkeessä. Hyppeli kiveltä toiselle, kiipesi puihin ja häkkien aidoille. On se melkoinen orava!

Tuula Turunen: Toivo

Net kaikki luulee, että mulla on sotkunen huusholli, että se on samanlainen ko tuo verstaas. Vaikka siistihän seki on, jos tajuaisivat, että siellä hitsataan ja muuta. Mulla on sievä koti, kukkiaki kasvatan. Äitivainaan mattorääsyjä on vielä tallessa jokunen. Ja mie tykkään tehdä itte ruokani.

Mie sain eilen viisumin ja lähen maanantaina Murmanskiin Boriksen tykö. Se on Boris minun onnenkantamoinen. Siellä kotona sitä kiusathan, mutta met rakastamma toisiamma. Net sanoo, että son galuboi, se on venettä ja tarkoittaa, että vaaliansininen, elikkä homo. Sehän ei ole oikein sallittua siinä maassa, mutta on siellä kuitenkin heillä omat verkostot.

Met tapasimme netin kautta ja ollaan tavattu oikiasti livenä jo muuan keran. Boris on ammatiltaan ammattikoulun opettaja, opettaa ravintolakokkeja ja muita sen alan työntekijöitä tulehviin ammatteihin.

Täällä kylällä ei ihmiset tiijä, mutta saattaa joku arvata, ko olenhan mie ollu joittenki turistien kans niinkö sillai. Net on vain ihmiset niin tolloja, että luulevat tämän homokulttuurin olevan pelekkää seksiä.

Methän olemma tuntevia ihmisiä ja haluaisimme ellää rauhasa oman kumppanin kans. Mie toivon, että Boris muuttais Suohmeen ja voisimme olla yhesä täällä. Mie olen valamis muuttamhan vaikka Etellään, siellä met voisimme saaha työtä kumpiki.

Näin se on mulla elämä täällä kotiperälä menny haikailemalla. Ko meni niin kauan saaha itelle selevitetyksi tämä minun suuntaus. Onneksi ovat äiti ja isä jo kappelin takana. Ei net olis ymmärtäneet. Ehkä. Siskole on ihan sama, siitä en välitä. Seki lie ollu vaikka kellä panopuuna, sillon ennen. Ja yritinhän mieki nuorempana naisia pyyvystää, mutta ei siitä tullu mittään.

Että sillai, maanantaina käännän Mersun nokan kohti Murmanskia.

Anneli Yliherva: Muodonmuutos

Yliopistolla oli lukukausi hektisessä vauhdissa. Piti juosta luennon pidossa ja harkkoja vetämässä. Opiskelijat rutisivat ja antoivat noottia milloin mistäkin. Tutkimustakin pitäisi tehdä. Tunnit eivät enää riittäneet vaan työpäivät venyivät yli sallitun eikä kahvitaukoja ehtinyt pitää.

Kaija J oli jo lopen uupunut, vielä pitäisi jaksaa. Hän lysähti työpöytänsä ääreen. Samalla oveen kolkutettiin vaimeasti. En varmasti avaa, Kaija ehti ajatella. Silloin oven lukossa kääntyi jo avain. Professori työnsi nenänsä oven raosta.

– Olethan näköjään täällä, hän huikkasi.

– Miten tehdään valintakokeen kanssa? Sinähän olet vastuussa ja minulla olisi nyt vastauspaperit. Nämä pitäisi korjata parin päivän sisällä.

– Hyvä on, Kaija J huokaisi Montako vastasi kokeeseen?

– Kaikki 415 hakijaa! Eikö olekin hieno! professori ilakoi ja nosti paperipinot Kaijan pöydälle ja toivotti hyvät viikonloput.

Työhuoneeseen laskeutui hiljaisuus. Siinä meni viikonloppu. Pitää käydä WC:ssä ennen kuin lähden kotiin kokeita korjaamaan.

Kaija J vetäisi vessan ja pesi käsiään. Mitä herran tähden? Vain kaksi sormeä käsissä! Kaija vilkaisi peiliin säikähtäneenä. Karvaa kasvoi kaula-aukosta. Ei nyt on parasta lähteä kotiin. Olen varmasti yllirasittunut, toivon mukaan en kuitenkaan hulluksi tulossa, Kaija J ajatteli, sammutti valot vessasta ja sulki oven. Hän sulloi valintakoepaperit kassiin ja lähti. Yliopiston kasvipuutarhan kohdalla pyöräillessään hänet valtasi outo tunne. Hajuaisti oli terävöitynyt. Puutarhan ovi oli auki ja Kaija J:n oli pakko pysäyttää pyörä oven eteen. Hän tempaisi valintakoepaperikassin mukaansa ja astui trooppisen osaston ovesta sisään. Puutarhassa oli korkeita puita ja ilma oli tutun kostean tuntuista. Kaija J pysähtyi korkean akaasian eteen ja jätti laukkunsa sen juurelle ja potkaisi kengät jalastaan.

Hän astui varovasti alimmalle oksalle, se kannatti hyvin ja ponkaisi itsensä ylös, toinen jalka ylemmälle oksalle ja kiipesi vielä kolmannelle oksalle, joka oli tarpeeksi tukeva, otti oksasta lujan otteen ja roikotti itseään siinä jonkin aikaa.

Hyvänen aika! Toivottavasti kukaan ei näe mitä tässä teen Kaija J ajatteli. Oksalla roikkuminen tuntui ihmeen luontevalta. Hän kiepautti itsensä oksan yläpuolelle ja jäi makaamaan sen päälle. Ihana rauha. Joku tuli ovesta sisään, se oli puutarhuri. Nyt hävettää kun huomaavat, Kaija J tuskaili. Mitähän se ajattelee, kun tajuaa, että joku lehtori yliopistolta makailee akaasian oksalla! Puutarhuri vihelteli ja katseli ympärilleen. Yhtäkkiä hänen katse pysähtyi Kaija J:hin. Ilme oli niin hämmästyntynyt, että Kaija J katsoi parhaaksi selittää. Puutarhuri ehti kuitenkin huudahtaa:

– Hyvä tavaton, mistä meidän kasvipuutarhaan on tullut laiskiainen! puutarhuri taivasteli

Minäkö laiskiainen! Minähän raadan kaikki viikonloput. Ei ole edes omaa elämää, mitä viettää! Kaija J päätti rohkeasti selittää tilanteen, mutta kurkusta ei tullut kuin ihmislapsen rääkäisyä muistuttava ääni. Vaikka hän kuinka köhi, muuta ei kurkusta tullut. Ei yhtään ainutta vokaalia saatikka konsonanttia. Ei sanan sanaa. Kaija J vilkaisi vieressä olevaan ikkunaan heijastuvaa kuvaa ja kauhistui näkemäänsä. Siellähän roikkui puussa laiskiainen. Hän yritti puutarhurille vielä rääkyä, että hän on yliopistonlehtori, mutta puutarhuri oli jo ottanut kännykkänsä esille.

Seuraavana päivänä Iltalehden lööpissä luki: Laiskiainen löydetty kasvitieteellisestä puutarhasta.

Kaija J siirrettiin Korkeasaaren laiskiaisten tarhaan. Siellä hän sai oman puun, jonka oksilla lekotella. Viereisessä puussa roikkui toinen laiskiainen. Kaija J katsoi uteliaana sitä. Erehdyttävästi sen silmien pilke muistutti erään sähkötekniikan yliopistonlehtorin katsetta.

Teuvo Hämäläinen: Yötehtävä

Tämä on nolo juttu, tiedä häntä kehtaako edes kertoa, kun ”syyllisestäkään” ei ole niin varmuutta. Oltiin silloin niin kiihkoisia, nuoria ja vapaita ja nuorelle ”miehelle” oli elämyksiä tarjolla ja niin muodoin tyttärille myös. Asian teki vielä nolommaksi se että, suuressa ja ahtaissa oloissa nukuttiin sisarukset samassa avattavassa puusohvassa 3 rinnan.

Isä sen huomasi ja oli tosi tosi vihainen, satiaisia 14 vuotiaalla pojalla, leviävät vielä sisariisi. Olet sinä sellainen täystuho. Apteekkiin kohta aamulla ja tämän yön saat nukkua tuossa komotin lattialla ja vuodevaatteet kiikutat narulle heti herättyäsi. Isä peitteli kyllä pintaan pyrkivää ilkikurisuutta että, sen puoleen ei kyllä pelottanut.

No pirskatti apteekin tyttären kanssa oli muhinoitu, kunnon tyttö, oppikoululainen, häntä nyt kaikkein vähiten halusin tavata ja apteekkaria vielä vähemmän. Tiesin, hän oli tosi tiukkapipoinen. Suhteita oli muitakin, jos lienen viljellyt satiaisia häneen eikä päinvastoin. Mäihä kun sattui käymään useamman kanssa peräkkäin ja eri tahoilla.

Einow Yes.